

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

גברים ממאדים ונשים מנוגה? | עמ' ב
שיעור לנשים באנגלית

רמ"ח אותיות (לו-לז, סד) | עמ' חי
ליל שבת קדש פרשת אמר, י"ז אייר ע"ז - כפ"ח

כ"ג אייר ע"ז - כפ"ח | עמ' כג
פדיון הבן מ"מ שי' ריבר

בעקבות שבעת הרועים | עמ' כו
שבוע שביעי - דוד המלך

ג	ל	ע	י	נ	י
ה	א	ב	י	ט	ה
ת	פ	ל	א	ו	ת
ך	ת	ו	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת במדבר תשע"ז

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org

לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

ט"ו אייר ע"ז - כפ"ח

גברים מומאדים ונשים מנוגה?

שיעור לנשים באנגלית

א. ירידת המן וברכת "הזן" | ב. פסח שני והמהפכה הרביעית | ג. רחל: התחדשות

הנשמה ותיקון האני | ד. על גבריות ונשיות | ה. זכר ונקבה בלשון הקדש – "איהו ואיהי"

אמנו, כי כאשר כותבים אייר מלא, בשתי יודין, הוא ראשי התיבות של ארבע רגלי המרכבה – שלשת האבות, אברהם-יצחק-יעקב ורחל, היא הרביעית, המלכות. לכן לכל החדש יש קשר מיוחד לרחל, ובמיוחד ליום הזה – שיא התגלות הירח של החדש.

ט"ו אייר יום ירידת המן

כשמתבוננים במשמעות של יום מסוים בשנה, קודם כל עלינו לדעת מה קרה ביום הזה בתולדות עם ישראל. "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור" – בכל שנה ושנה יש הארה של מה שקרה באותו יום בעבר (כך אומר האריז"ל, שמפורים לומדים לכל יום בשנה עם האירועים שקרו בו), ואם זוכרים את זה כדבעי אזי הוא ממש נעשה מחדש (כלומר שההארה – ואם מדובר בנס, הנס – מתגלה לעינינו ממש). רש"י אומר (שמות טז, לה) שביום הזה, ט"ו באייר, התחיל לרדת המן לעם ישראל – חדש אחרי יציאת מצרים. במשך חדש הספיקו המצות שהוציאו ממצרים, אבל אחרי חדש המצות נגמרו ואז החל הנס שהמשיך במשך ארבעים השנים במדבר – ירידת המן.

השם מכלכל כל נשמה יהודית, באופן נסי, יום אחרי יום – "דבר יום ביומו". זה מתאים למנטליות של ספירת העומר, בה בכל יום סופרים "היום יום", כל יום אומרים ברכה חדשה, צריך לא לשכוח יום בספירה, כמו

א. ירידת המן וברכת "הזן"

ט"ו אייר ורחל אמנו

אחר^א צהריים טובים לכולם. בהשגחה פרטית אנחנו ב"סיהרא דאשלמותא", ט"ו בחדש, של חדש אייר. אז נתחיל לדבר על היחוד של היום הזה. בכל חדש היום ה-טו הוא שיא הארת הירח, שיא הגילוי של המלכות – הירח הוא המלכות. כשמקדשים את הלבנה אומרים "דוד מלך ישראל חי וקים", כי דוד המלך הוא המלכות. הדמות הנשית של המלכות היא רחל – יש לנו כעת הרבה רחל בחדר... וגם מי שלא נקראת רחל שייכת לרחל, כי היא האמא של כולנו, מאמע-רחל של העם היהודי. אף שבפועל היא האמא רק של שנים מהשבטים, מתוך שנים עשר, היא דמות האם של כל העם היהודי.

השם רחל הוא כמו ירח, יוצא מאותו שער (שער ההתקשרות של רבי וחסידי. רבי חסיד עולה בגימטריא "אין מלך בלא עם", תיקון המלכות, שבלשון הקבלה נקרא בנין פרצוף רחל. והוא עולה אהיה פעמים דוד, אמירת רחל שהיא עתידה להבנות ולהתגלות כדוד מלך ישראל). אם כן, היום הוא שיא התגלות הירח של חדש אייר. לאייר יש קשר מיוחד לרחל

^א נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

א) רש"י כותב שהמן ירד למחרת ט"ו, בט"ז באייר. רוב המפרשים מסבירים שהמצה הספיקה עד היום, נגמרה היום, וכדי שיהיה מה לאכול הלאה אז בסוף היום – אחר הצהריים המאוחרים (כמו עכשיו), לתוך מוצאי שבת – התחיל לרדת המן בפעם הראשונה, כך שהיתה להם סעודת מלוה מלכה (סעודת דוד מלכא משיחא, סעודה רביעית של שבת כנגד רחל אמנו) של מן. אך בפנימיות הענינים יש עוד דרך לישוב סתירה זאת:

בתחלת הבריאה כתוב "ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו". "ויקדש אותו" – קדושה היא דבר נבדל, משהו שאינו פיזי. איך רש"י מסביר? הוא מביא בפשוטו של מקרא, "בן חמש למקרא" לפי שיטת הפשט של רש"י, ש"ויברך אלהים את יום השביעי" היינו במן. מה ברכתו? שירדה מנה כפולה ביום ששי, "כל מעשה שבת כפולים". וגם "ויקדש אותו" במן, איך? בכך שלא ירד בשבת. דבר והיפוכו, פרדוקס, ביחס בין שבת למן. ברכת המן מתייחסת לשבת וגם הקדושה בכך שלא ירד היא קדושת שבת. צריך להסביר שזה עצמו שלא ירד פועל את הברכה. איך?

בחסידות מסובר שכדי שדבר רוחני ירד לגשמיות הוא צריך לרדת הרבה שלבים, אבל בתחלת תהליך הירידה הוא אינו נראה עדיין לעין – הוא בשמים עצמם. תחלת ירידת המן מהשמים לארץ, כשהוא עדיין בשמים, היא שקרתה בשבת. הירידה האמתית של המן, כשהוא עדיין בשמים, היא ברכת המן בשבת. משהו שמתחיל ממשיך עד הסוף, אבל החידוש של ירידת המן החל בשבת (אז המן התחיל לרדת, מ"שמי השמים" ל"שמים"), כך שבאמת תחלת ירידת המן היתה בשבת. כמו ה"לחם מן השמים", גם ה"תורה מן השמים" נקראת לחם – "לכו לחמי בלחמו" – ולגבי התורה כתוב ש"לכולי עלמא בשבת נתנה תורה לישראל" (גם כאשר התורה יורדת אלינו לארץ ממש היא נשארת ברוחניותה). מה שמופיע אחר כך

שאנשים לא שוכחים לאכול. אכן יש מי ששוכח לאכול, כמו שרבי אייזיק מהומיל, שהיה אומר שהצום הכי גבוה הוא לא לצום בכוונה לצום אלא פשוט, מרוב דבקות בעבודת השי"ת, לשכוח לאכול. אבל זה יוצא מן הכלל, רוב האנשים לא שוכחים לאכול "דבר יום ביומו". הביטוי "דבר יום ביומו" כתוב על המן.

אנחנו יודעים שהמן ירד בזכות משה רבינו. יש שלשה אחים שבזכות כל אחד מהם זכינו למתנה מיוחדת במדבר – המן בזכות משה רבינו, בארה של מרים (המים שאנו שותים) בזכות מרים וענני הכבוד (שהגנו והצלנו עלינו, ועשו עוד נסים כמו כיבוס וגיחוץ הבגדים) בזכות אהרן הכהן. לאחר הסתלקות האחים הגדולים, מרים ואהרן, בשנה האחרונה במדבר, כל שלש המתנות המשיכו בזכות משה רבינו, אבל למן בפרט יש שייכות מיוחדת לנשמת משה רבינו. הוא נותן לנו גם את המזון הגשמי, המן, וגם את התורה, שהיא מזון רוחני. המן נקרא "לחם מן השמים" – על כל לחם מברכים "המוציא לחם מן הארץ", אבל המן נקרא "לחם מן השמים" – וגם התורה (תורת משה, התורה שבכתב) היא "תורה מן השמים", אותו ביטוי ("מן השמים" ר"ת מה – משה אמר פעמיים, בפרשת המן, "ונחננו מה"). המן ירד מהשמים לארץ, ירידת אלקות מהמציאות הרוחנית למציאות הארצית שלנו.

שוב, רש"י אומר שהמן התחיל היום. דבר חשוב מאד, זה היום להתבונן שה' מחיה ומזין אותנו באופן נסי.

מקור ירידת המן בשבת

הרבה מפרשים שואלים: אם מחשבים את הימים מיציאת מצרים, היציאה עצמה היתה ביום חמישי בט"ו ניסן ואם כן ט"ו באייר היה בשבת. איך יתכן שהמן החל לרדת בשבת? הרי המן אף פעם לא ירד בשבת, אלא "לחם משנה" ירד בערב שבת! ואכן במקום אחר (שמות טז,

בגשמיות קורה כרגע ברוחניות. בעוד כמה שעות, בלילה, הוא יופיע בגשמיות.

סודות "הזן"

התמצית של הברכה הראשונה היא הסיום שלה, "ברוך את הוי' הזן את הכל". ישבנוסח זה 19 אותיות – כמנין **חנה**, האשה הראשונה של הבריאה – ואם מחשבים מוצאים שיש כאן ממוצע לכל אות (לא הכרחי, כמובן, שהמספר יתחלק ב-19), והממוצע הוא "הזן". גימטריא מאד יפה, שכל אות ב"ברוך אתה הוי' הזן את הכל" שוה (בממוצע) "הזן".

נתבונן קצת במלה "הזן", החותמת את הברכה וגם מתחילה אותה, "[ברוך אתה הוי' אלהינו מלך העולם] הזן את העולם כולו וכו'" – הברכה מתחילה ב"הזן את העולם כולו" ומסיימת ב"הזן את הכל", כל מה שנברא. חייב להיות משהו מאד חזק במלה הזו, "הזן".

"הזן" הוא כמובן מלשון מזון, אבל בקבלה אותיות זן הן גם ראשי התיבות של זכר-נקבה. יש משהו של זוגיות, זכר ונקבה, בתזונה – ובמיוחד בתזונה נסית של המן, האופן בו ה' הוא "הזן" אותנו. אף שהמזון שלנו כעת הוא "לחם מן הארץ", עדיין הוא בא ישירות מה' – ה' הוא "המוציא לחם מן הארץ", הכל מ"הזן". משה רבינו תקן ברכה זו על המן, "לחם מן השמים", אך אנו ממשיכים לומר אותה לנצח, על "לחם מן הארץ", ומשתמשים באותה מלה "הזן". מה שנעשה – בהמשך השיעור, גם בהמשך לשיעור שהיה ביום ראשון השבוע – הוא התבוננות ביחסי זכר ונקבה ואיך הם מתחברים למה שה' זן אותנו "דבר יום ביומו".

הגימטריא של "הזן", 62, מופיעה לראשונה בבריאה בביטוי "טוב מאד". בסיום הבריאה ביום ששי כתוב "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד". על כל דבר שה' ברא כתוב "וירא אלהים כי טוב", אבל בסיום כל הבריאה – בפרט אחרי בריאת האדם, "זכר ונקבה בראם" – כתוב על כולה "טוב מאד", בגימטריא "הזן", המלה שפותחת וסוגרת את

תקנת ברכת "הזן"

ברגע הזה, שהמן ניתן לנו, משה רבינו תקן את הברכה הראשונה של ברכת המזון. צריך לברך אחרי אכילת לחם, והברכה הראשונה – שנקראת "ברכת הזן", "הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים... ברוך אתה הוי' הזן את הכל" – נתקנה על ידי משה רבינו היום, או בלילה שיבוא. הוא כתב את הנוסח ונתן לנו לברך אותה אחרי אכילת המן. את הברכה השניה תקן יהושע בן נון עם הכניסה לארץ. את הברכה השלישית תקנו דוד ושלמה בירושלים. הברכה הרביעית היא מדרבנן, אחרי חורבן ביתר והבאת הרוגיה לקבורה – שייך ל-לג בעומר.

בכל אופן, ראשית ברכת ה' על האוכל שאנו אוכלים היא היום. ברכת הלחם והברכה על הלחם הן היום – "ואכלת ושבעת וברכת", הכל היום. לפני כן היתה ברכה ספונטאנית, אבל ברכה מסוימת – איך לברך את ה', מה לומר – משה רבינו תקן היום. עוד משהו מיוחד היום. כל פעם שאומרים ברכת המזון צריך שיהיה במודעות שהברכה הראשונה היא של משה רבינו. הברכה השניה היא של יהושע בן נון, ברכה על הארץ, והברכה השלישית – על ירושלים – היא של דוד ושלמה שבנו את ירושלים והמקדש (יש קשר בין השמות: **משה יהושע דוד = שלמה שלמה**. נמצא שעם **שלמה** יש 'חזקה' של שלש פעמים **שלמה**, כנגד שלש הברכות הראשונות של ברכת המזון שהן מן התורה, תורת משה. **שלמה** אותיות **למשה** כנודע, 'נעוץ סופן בתחלתן' – הכל נכלל בברכת הזן שתקן משה).

הברכה הראשונה של ברכת המזון, שתקן משה רבינו, היום.

קשר רבי מאיר לגיור כהלכה

איפה רבי מאיר רמוז בתורה, לפי האריז"ל? בסוף התורה, בפרשת נצבים, כתוב "והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה". האריז"ל אומר שהביטוי "אשר יבא מארץ רחוקה" רומז לרבי מאיר. זהו הרמז העיקרי של רבי מאיר בתורה. איך הביטוי קשור לרבי מאיר? כי רבי מאיר הוא בן גרים. לפי האריז"ל נראה שהוא עצמו בחינת גר.

הוא לא סתם גר מיחוס גויי לא ידוע – אנחנו יודעים את היחוס הגויי שלו, הוא צאצא של נירון קיסר (לא כל כך רחוק, אולי הוא היה הסבא שלו). במלה "והנכרי" כלולות כל האותיות של **נירון** – נירון קיסר. הוא היה קיסר מאד רשע, אבל, כמו בעשו בעצמו, היה בו ניצוץ גדול מאד שצריך להגאל. יצחק אבינו אהב את עשו כי יש אצלו ניצוצות, ואחד הניצוצות הגדולים היה רבי מאיר, שנקרא "והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה".

פסח שני – מסר של 'אין אבוד' גם לגוים

אם כן, יש משהו בפסח שני שקשור לגיור כהלכה. רעיון פשוט, שלא ראיתי אם מישהו כותב: כולנו יודעים שהמסר של פסח שני הוא 'אין אבוד', 'אף פעם לא מאוחר', תמיד אפשר לעשות תשובה, תמיד אפשר לתקן. הייתי חושב שמדובר רק ביהודי, מי שהיה טמא או בדרך רחוקה – ביטוי קרוב ל'מארץ רחוקה' – והוא יכול לחזור, יש לו עוד צ'אנס לעשות את הפסח, פסח שני.

אבל, אם מפשיטים את הרעיון ש'לעולם לא מאוחר, אתה תמיד יכול לחזור', נוכל לומר שהוא שייך גם לגוים: נולדת גוי? לעולם לא מאוחר – אם אתה רוצה להיות יהודי אתה יכול לעשות זאת. עדיין יש לך צ'אנס להפוך ליהודי, אף אם נולדת גוי, כבר בגלגול הזה, לא צריך לחכות לגלגול הבא. אם כן, יש כאן עוד ענין

ב. פסח שני והמהפכה הרביעית

רבי מאיר בעל הנס

רצינו להתבונן על ארבעה דברים – שלשה נושאים קצרים ועוד נושא עיקרי שנגיע אליו יותר בהמשך. אחד, היחוד של היום הזה – בו התחלנו. דבר שני, פסח שני שהיה אתמול, שהמסר שלו הוא "אין אבוד", ושהוא גם הילולת רבי מאיר בעל הנס, לכן רבים נוסעים לטבריה להשתתף על קברו. מאיר הוא לא שם מהתנ"ך, השם מאיר, בו משתמשים היום, הוא מרבי מאיר. אבל האריז"ל אומר שהוא רמוז בתורה, במקום מאד חשוב שנאמר כעת. אתמול, פסח שני – והיום עדיין המשך של פסח שני – הוא היום של רבי מאיר. בשבוע הבא ל"ג בעומר, היום של רבי שמעון – שניהם תלמידים של רבי עקיבא. רבי מאיר הוא "בעל הנס", כינוי שלא זכה בו אף תנא אחר.

בגמרא מסופר הנס על שמו רבי מאיר קרוי "בעל הנס": אחות-אשתו נשבתה על ידי הרומאים וברומא שמו אותה בקובה של זונות והיא היתה צריכה לשמור על עצמה. מדובר במערכת גדולה, עם הרבה שומרים. רבי מאיר, הגיס, בא והציל אותה. לא נספר את כל הסיפור השלם, עם כל הפרטים, אבל היתה הצלה נסית של גיסתו. לשם כך הוא עשה נס לשומר, הוא הבטיח לו שלא ינזק ושהוא יהיה עמו לעולם הבא. הנס הזה היה כה גדול, שעל שמו הוא נקרא רבי מאיר בעל הנס. הנס היה כרוך בטהרה של עם ישראל, של בנות ישראל, מסירות נפש להצלת בת ישראל. הנס התרחש ברומא.

ג. רחל: התחדשות הנשמה ותיקון האני

"חדשים לבקרים רבה אמונתך" – התחדשות

הנשמות מהבאר העליונה

הנקודה השלישית שרצינו לדבר עליה חוזרת לרחל. כמו שהאריז"ל מוצא רמז בתורה למאיר, הוא גם מצא רמז מאד יפה לרחל בתנ"ך – "חדשים לבקרים רבה אמונתך". מהפסוק הזה לקחו את המלים שאנו אומרים מיד כשפוקחים עינים בבקר: "מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך". יש לך אמונה-נאמנות גדולה מאד, לחדש לנו את הנשמה כל בקר, להחזיר לנו אותה אחרי השנה טריה, רעננה וחדשה.

אחד הפירושים לכך הוא שחיות ההתחדשות בכל בקר מחזקת לנו את האמונה בתחית המתים, שהרי ביקיצה מהשינה כל בקר טועמים טעם תחית המתים. האמונה בתחית המתים היא השיא-הסיום של יג עיקרי האמונה ברמב"ם. את האמונה הזו מחזקים בכל בקר, דבר ראשון שמתעוררים, ואומרים "רבה אמונתך" – לוקחים את חיות ההתחדשות וממשיכים אותה עד לתכליתה, תחית המתים ממש.

"חדשים לבקרים רבה [אמונתך]" ר"ת רחל. זה רמז שבא מהאריז"ל. יש אולי עוד הרבה ביטויים עם ר"ת רחל בכל התנ"ך, אבל האריז"ל ציין במיוחד את הפסוק הזה. למה דווקא פסוק זה רומז לרחל? לפני שהולכים לישון בלילה אומרים "בידך אפקיד רוחי", ר"ת באר. הכוונה היא שיש באר רוחנית של הנשמות, ובלילה כל הנשמות חוזרות לאותה באר – שם הן מתרעננות ומקבלות חיים חדשים. כמו ששואבים מים מהבאר, כל בקר כל הנשמות יוצאות מאותה באר רעננות ומחודשות. הבאר הזו בקבלה, כפי שמסביר האריז"ל, היא הנשמה של רחל אמנו, היא המלכות והבאר היא יסוד המלכות. כל הנשמות

חשוב למהפכה הרביעית של התורה שאנו מדברים עליה לאחרונה – הבאת התורה לכל העולם. אנחנו לא פועלים כמסיונרים, כפי שהגויים עושים – אדם צריך להתעורר מעצמו להיות יהודי. צריך להראות לו את אור התורה, לומר לו שאם אתה באמת רציני – וצריך לבחון זאת – אתה יכול להיות יהודי, נשמח לקבל אותך לתוך עם ישראל.

המהפכה הרביעית היא לא רק ללמד לגויים את שבע מצוות בני נח, אלא לומר שאם אתה רוצה ברצינות אנחנו כאן כדי לעזור לך לעשות את כל הדרך, לא רק חצי הדרך. שבע מצוות בני נח הם תפיסה של שלב-ביניים (half-way house). אבל אנחנו בחדש של הרפואה, "אני הוי' רפאך", רוצים לרפא את כל האנושות. הרפואה האמתית לאנושות – כך לפי כמה דעות בחז"ל – היא כאשר כל הגויים, אלה שישארו, יגיעו בשלב מסוים להיות יהודים. כמו שהרבי אמר, אנחנו כבר בימות המשיח, אפשר לממש את העתיד כבר בהווה.

בכל אופן, אנחנו לוקחים את המסר של פסח שני וכוללים בו את הכל ואת כולם. זו דרך יפה להבין את הקשר של פסח שני לרבי מאיר. שוב, שרש רבי מאיר הוא "והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה" – שם מוצאים את רבי מאיר רמוז בתורה. לביטוי הזה יש גם גימטריא יפה – ממוצע כל מלה ב"אשר יבא מארץ רחוקה" הוא בדיוק "והנכרי", המלה הקודמת. אותו מספר שוה גם ארץ, יש משהו מאד ארצי בגיור גרי צדק. אם כן, דברנו כעת על רבי מאיר ועל פסח שני והלימוד מהם לדור שלנו, כולל כל האנושות. עד כאן הנקודה השניה.

האגו, הוא חווית מתמשכת של תפלה, כמו שמובא בתניא בענין "הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו". מדובר בתפלה מתמדת כל היום, לא רק תפלה שמבטאים בשפתים אלא בלב. על כל נשימה מהללים את ה' ומודים לו. כל תפלה מורכבת מתהליך של שבת-בקשה-הודיה, ואלה צריכים להרכיב כל רגע ביום – שכל היום יהיה תפלה.

זהו תיקון ה'אני', שאינו אגו אגוצטנרי ואגואיסטי, אך יש בו מודעות עצמית – לכל בחינת מלכות יש מודעות עצמית. הרבה פעמים מודעות עצמית יכולה להפוך להיות שלילית, רק 'אני', אבל אם ה'אני' כולו תפלה, התקשרות לה' ותלות בו – זהו תיקון המודעות העצמית.

איך אומרים 'אני'?

שוב, במקום אחד האריז"ל אומר שזו תמצית הנשמה של רחל – רחל היא ה'אני' המתוקן. ה' עצמו משתמש במלה 'אני' – "אני הוי'", "אני הוי' אלהים", "אני ראשון ואני אחרון", "אני אני הוא" – ה' אוהב לומר "אני". השבת קראנו את ה"כלל גדול בתורה", "ואהבת לרעך כמוך", שהמשכו הוא "אני הוי'". הרבה מצוות חשובות בתורה חותמות "אני הוי'". רש"י מפרש "אני ה' לתת שכר" ו"אני ה' להעניש", אבל יש משהו יותר עמוק, יש משהו שכל מצוה בתורה היא "אני הוי'", המצוה עצמה אומרת "אני הוי'". בתיקון ה'אני' מצליחים לשקף את "אני הוי' ב'אני' שלך. מי מצליח לעשות כך? עוד נשמה של מלכות, הלל הזקן, שאמר על עצמו בשמחת בית השואבה "אם אני כאן הכל כאן". איך הלל, שהיה ענו, יכול לומר כזה דבר? הזהר מסביר שהכוונה ל"שכינתא דאקרי אני" – ה'אני' הזה הוא השכינה.

בתחלת החסידות, אצל הבעל שם טוב והמגיד, היו בכזו מדרגה גבוהה שהיה 'טאבו' על אמירת 'אני', 'איך' באידיש, כאילו זו מלה רעה. אבל תלמידי המגיד אמרו שאם בכל מלה

חוזרות לבאר, לכנסת ישראל, לנשמה הכללית של רחל אמנו שכוללת את כל נשמות ישראל, ומשם הן נולדות כל בקר מחדש. זו הסבה לכך שהאריז"ל הדגיש את רחל בר"ת "חדשים לבקר רבה אמונתך" – רחל היא המודעות של חזרת הנשמה כל בקר.

רחל היתה בתחלה עקרה, אבל היא הכה הרוחני לכך שכל בקר כל אחד מישראל נולד מחדש, מתחדש. המלה "חדשים" אומרת שיש כאן משהו שממש מתחדש, לא רק מתרענן – להיות חדש היינו להיות אדם חדש, כמו שכתוב שבעל תשובה הוא אדם חדש, גר הוא אדם חדש. החוויה האמתית של "חדשים לבקרים רבה אמונתך" אומרת שקמים כל בקר אנשים חדשים. החוויה הזו באה מרחל.

רחל-המלכות – תיקון ה'אני'

אמרנו שרחל היא הרגל הרביעית של המרכבה, כמו שרמזו בר"ת אייר – אברהם-יצחק-יעקב-רחל – וה-ר הזו של אייר שייכת במיוחד להיות, ה"סיהרא [ירח, מלכות, רחל] באשלמותא של אייר. יש עוד משהו שהאריז"ל אומר, על הקשר בין רחל לדוד. לפני שדוד המלך נולד רחל לבדה היתה הרגל הרביעית במרכבה, ואחרי שהוא נולד הוא מחליף את רחל באופן מסוים. נשים הן צנועות. אם דוד בא הוא יכול לקחת את מקומי, אף שהיא היתה במקור הרגל הרביעית של המרכבה והיא עדיין במקומה עומדת (ככל דבר שבקדושה שאינו זז ממקומו גם כאשר אינו גלוי למראית העין).

מה הענין של המלכות? האריז"ל אומר, דבר פשוט אבל מאד עמוק, ששניהם שייכים לתיקון האגו, שניהם נקראים 'אני', שייכים לכל פעם שאת/ה אומר/ת 'אני'. במקום אחד הוא אומר ש'אני' היינו רחל. הפסוק המפורסם הוא "ואני תפלה", שדוד המלך אומר – הפסוק אומר שדוד הוא 'אני', ותיקון ה'אני' שלו, תיקון

של שלש אותיות – א פעמים ר, נ פעמים ח (אותיות חן, "ונח מצא חן"), י פעמים ל – ונקבל 900, שלמות של ל ברבוע (רבוע בקבלה הוא שלמות). האות ל נקראת בחז"ל "מגדל הפורח באויר" – כאן יש מגדל מושלם, עם התכללות בין כל החלקים שלו. יש עוד הרבה רמזים במספר הזה, ורבי אברהם אבולעפיא מסביר ש-ל מול ל, ב אותיות ל, היינו סוד הלב היהודי, שייך לרחל. לכולן כאן יש את התכשיט? ל מול ל רומז להכאה של אני-רחל.

ד. על גבריות ונשיות

הבדלים פסיכולוגיים בין גברים לנשים

אחרי שלש ההקדמות האלה, שלש נקודות, נגיע לעיקר מה שרצינו לדבר היום – הסוד של "זן" במשמעות של זכר ונקבה: הרבה מהנשים כאן מלמדות בנות – חשוב ללמד אותן מה צריכה להיות אשה, כיצד לבטא ולהגשים את התכונות שלהן, איך להיות ילדה יהודיה טובה. מי זוכרת מה היה במשך עשור הספר הכי נמכר בכל העולם, כנראה יותר מחמשה עשר מליון עותקים? ["גברים ממאדים נשים מנגה" של גריי. יושבת כאן האמרגנית שלו... (דברו על אשתו וילדיו היהודים)]. יש היום הרבה מחלוקת בין הפסיכולוגים האם באמת גברים ונשים באים מפלנטות אחרות. הטענה של הספר הזה היא שיש להם דפוסי חשיבה כה שונים עד שאפשר להגיד שהם מפלנטות אחרות. יש פסיכולוגים שיאמרו שזו הגזמה מוחלטת. בכל אופן, ודאי יש הבדלים בין נשים וגברים, והשאלה היא רק עד כמה קיצוני ההבדל ואיך להגדיר אותו.

שאתה אומר אתה מייחד יחודים, ואתה מכוון ש'איך' בגימטריא א-ל, שם ה' – אם אתה בדרגה כזו, שכך באמת אתה חושב כשאתה אומר 'איך' (וזה אמתי, לא רק מהשפתיים ולחוצץ) – אתה יכול לומר 'איך'. זהו 'אני' מתוקן, ואז טוב לומר 'אני' – יש מודעות עצמית שהיא מודעות אלקית. זו המדרגה של רחל וגם של דוד – כך כתוב על שניהם.

"אני [רחל] אני [דוד] הוא"

אם כן, אמרנו על רחל – ה-ר של חדש אייר, שמאירה במיוחד היום – שני דברים חשובים: שהיא ה'אני' המתוקן, ושהיא כל כנסת ישראל, הבאר מתוכה מתחדשות הנשמות, "חדשים לבקרים רבה אמונתך". במודע היא ה'אני' של כל עם ישראל. לפי מה שאמרנו אפשר לפרש "אני אני הוא" על רחל ודוד – ה"אני" הראשון הוא של רחל וה"אני" השני הוא של דוד, "ואני תפלה".

[ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל" – הוא הפסוק של רחל בתנ"ך.] יפה מאד. פסוק זה אומרים בסיום התפלה, "ואני תפלה". ידוע שהפסוק הזה הוא אחד הפסוקים המיוחדים בתורה שהסימן שלהם הוא **חי אלול** – **חי** מלים ו-**אלול** אותיות – יום ההולדת של שני המאורות הגדולים, מורנו הבעל שם טוב ורכ"ק אדמו"ר הזקן. כל אחד מהם בא לתקן את ה"אני" של כנסת ישראל (לפי האריז"ל יום זה הוא יום אצילות הדעת, המודעות העצמית, של עולם התהו, אני מופרז, "אנא אמלוך") – הבעל שם טוב תקן את המקיף של האני ואדה"ז תקן את הפנימי של האני, והיינו "אני אני הוא" (כאשר מתפרטים שני ה"אני" בהמשך: "אני אמית ואחיה" על ידי הבעש"ט ו"מחצתי ואני ארפא" על ידי אדה"ז, וד"ל).

לכבוד זה נעשה עוד גימטריא: אם 'אני' הוא רחל, כפי שכתוב בכתבי האריז"ל, אפשר לעשות הכאה פרטית בין שתי המלים הפשוטות

החשבון מצפה שהכל יצא זוגי-מאוזן. אבל גבר הוא אי-זוגי (odd, 'חריג'), הוא חושב שלא יכול להיות שיהיה מאוזן, אלא מישהו צריך לקבל יותר כאן – וזה אני.

מנטליות נשית – העדפת נתינה "דבר יום ביומו"

לא קראתי את הספר, אבל כמדומני שכתוב שם משהו אמתי שבא ישר מהנניא. מדובר שם על עצמה (amplitude) ותדירות (frequency) – גברים אוהבים amplitude, מושג שקשור גם למוזיקה, גברים אוהבים מוזיקה קולנית, ונשים אוהבות frequency. מה זה אומר ביחסים של תן-וקח? גברים מעריכים דברים גדולים, קולות חזקים, מתנות גדולות. אבל frequency אומר שאתה מעדיף ומחבב מדות קטנות, חלקים קטנים יותר, אבל בתדירות ובקביעות.

איך אותו ענין כתוב בתניא¹? מדובר על נתינת צדקה – האם עדיף לתת סכום גדול בפעם אחת או הרבה נתינות קטנות וקבועות? כתוב בתניא שאם נותנים הרבה פעמים, בקביעות, כל נתינה עושה תיקון גדול, גורמת תענוג לשכינה – האלקות שמתלבשת בעולם. שכינה היא תודעה נשית, מכך אפשר להבין שמנטליות נשית היא להעריך ולחבב מתנות קבועות – לא מתנות גדולות, אלא מתנות קבועות. יש משהו מאד עמוק שאצל האשה שהיא מעריכה את הנותן יותר מאשר את המתנה. מתנה היא רק סמל, אבל אם הנתינה היא תדירה – לא צריך להיות בתדירות גבוהה, יתכן גם בתדירות אטית, אבל בקביעות (בסוד "העונה הכתובה בתורה" לכל אחד ואחד לפי ענינו) – יש לכך הערכה.

בדיוק כמו המן, "דבר יום ביומו". בנתינת המן אנחנו צריכים להיות נשיים – אומרים לנו לא לקחת מתנות גדולות, לא לקחת היום הרבה,

נשים זוגיות וגברים אי-זוגיים

הקלטנו השבוע² שיעור בעברית לכינוס שהיה באוניברסיטה בנושא של תורה ומדע, מלחמה שלום וגאולה. אחד הדברים שדברנו עליהם הוא ששלום – של המודעות, של הנשמה – תלוי ביחוד בין שנים, תיקון ואיזון בין שנים. בלשון הזהר קוראים לתיקון "מתקלא", ואם הכל מאוזן אפשר להמשיך להיות לנצח. כל מות, מלחמה וקונפליקט הם כי דברים אינם מאוזנים, אבל שלום הוא "מתקלא" – מצב מאוזן בשלמות. נתנו כמה דוגמאות – גם מהתרמודינמיקה, וגם משהו פשוט מתיאורית המספרים.

דבר פשוט, שבא גם מקבלה, שיש מספרים זוגיים ומספרים אי-זוגיים. לפני כמה מאות שנה היו מתמטיקאים שאמרו לא להחשיב את אחד כמספר לא-זוגי, אבל כולם מסכימים היום שהוא לא זוגי. אז עולה השאלה מה עם המספר אפס? זו שאלה טובה לילדים בבית ספר יסודי, מה הם חושבים על אפס, האם הוא זוגי או לא? יש כל מיני תשובות, כל הספקטרום, אבל היום מוסכם שאפס הוא מספר זוגי. המספרים מתחילים מאחד, מספר לא-זוגי, ואפס שבא לפניו הוא תחלת המספרים הזוגיים שממשיכים עוד ועוד, עד אין סוף.

בקבלה, כפי שאמרנו, מספרים אי-זוגיים הם מספרים זכריים ומספרים זוגיים הם נקביים. כל הגברים הם אי-זוגיים (odd) וכל הנשים הן זוגיות (even). זה הסבר ראשון מאיפה באים הגברים ומאיפה באות הנשים. אם לאשה יש דין – צריך להמתין דין, אבל אם הדין עוד לא נמתק – במערכת יחסים היא מצפה שהמערכת תהיה 'זוגית', even (כמו שמשמשים במושג זה באנגלית), עם חשבון מאוזן, שאני נתתי כך וכך אז אני מצפה שתעניק לי אותו דבר.

¹ אגרת הקדש כא.

² י"ב אייר.

ונשים הן מופנמות. למה אני חושב כך? כי על אשה טובה כתוב "כל כבודה בת מלך פנימה", היא נמצאת בפנים, מופנמת. מה המדה הטובה הראשונה לבת (חשוב מאד לחינוך הבנות)? צניעות. מחנכים אשה לצניעות ומשבחים אותה בצניעות. הכינוי הכי משבח לאשה הוא צנועה, יותר מצדקת וכיו"ב, בעוד אצל גבר אומרים 'צדיק'. לא שאשה היא לא צדקת, אבל זה לא השבח הראשון והעיקרי. למה צדיק נקרא כך? הוא נותן צדקה, עוזר לאחרים. גם אשה היא צדקת, נותנת צדקה, וכתוב בגמרא שעוזרת יותר מהאיש – אבל הטבע שלה הוא להיות מופנמת, זהו השבח שלה. לכן הייתי חושב שגברים הם מוחצנים ונשים הן מופנמות.

ההבדל הזה טושטש היום לגמרי, אומרים שגברים ונשים שוים בכך, עד שאם תפתחו את האיפון שלכם ותחפשו תראו שהרבה אנשים חושבים הפוך כנ"ל – שגברים מופנמים יותר ונשים מוחצנות יותר. [אני מאד מוחצנת בעסקים שלי, אבל באופן אישי אני מאד מופנמת.] כעת נדבר איך לערב את שתי התכונות בצורה נכונה. הרי לכל אדם יש נשמה וגוף. כמו שיש גוף ונשמה, גם כאן – הגוף הוא ההתייחסות לעולם החיצוני, הוא מה שמכירים, והנשמה היא איך שהאדם בתוך עצמו. אם כן, השאלה היא איפה אתה יותר מחבב להיות – בבית או בחוץ, בעבודה או לצאת לקונצרט [אני אוהבת יותר להיות בבית].

הסבה שהגענו לכך היא מה שדברנו עליו בשיעור באנגלית ביום ראשון. היום אחד הנושאים שהכי עסוקים בו בתורה הוא מגדר, זהות מינית וכיו"ב. אם אומרים שגברים הם מוחצנים ונשים הן מופנמות, אז אולי אשה שמרגישה מוחצנת תחשוב שהיא נשמה של גבר בגוף של אשה, ואולי איש מופנם יחשוב שהוא, כמו יצחק אבינו בתחלה, נשמה של אשה בגוף של גבר. זו שאלה מאד חשובה היום.

לא לקחת יותר ממה שאתה צריך, קח בדיוק מה שאתה צריך היום, וצריך לדעת שהשם נותן "דבר יום ביומו". ה' מלמד את כולנו לנקוט במה שקראנו מודעות נשית, שיותר מעריכה נתניה תדירה – לא צריך להיות בכל רגע – על שיאים חד-פעמיים. המלה "תמיד" בתורה היא לפעמים כל רגע, ולפעמים היא פעם ביום (קרוב התמיד, שאינו כל רגע אלא פעמיים ביום) או פעם בשבוע (לחם הפנים) – תמיד אינו בכל רגע, אבל הוא משהו קבוע ויציב, נותנים כל יום קרבן לה'. לרצות שיאים גבוהים וחד-פעמיים זה אי-זוגי, ולהעדיף נתניה קבועה ומתמדת זה נשי. המתנה עצמה פחות חשובה, חשוב שאתה נותן לי. ה' נותן לנו את המן כל יום, זה מה שחשוב. היו צדיקים שאכלו כדי לברך, ולא כי היו רעבים, כי ה' נותן לנו את המזון – כדי להעריך שה' נותן לי.

גברים ונשים – מי מופנם ומי מוחצן?

כעת נסביר יותר לעומק עוד על היחס בין גברים לנשים. התחלנו לדבר על "הזן", "הזן את העולם כולו בטובו", "הזן את הכל", והסברנו ש"הזן" רומז ליחסי זכר-נקבה. נשאל שאלה שיתכן שגם יש אליה התייחסות בספר, איני יודע. חלק מהאנשים הם מופנמים וחלק הם מוחצנים. איך זה מתבטא ביחס בין גברים לנשים – גברים יותר מוחצנים ונשים יותר מופנמות, או הפוך, שאין הבדל? [גברים מוחצנים ונשים מופנמות.] את אומרת כך כי את לומדת תורה. היום בפסיכולוגיה המודרנית חושבים שאין הבדל. שיכולה להיות בחורה מוחצנת, חברתית, עם הרבה חברים. הז"ל אומרים שנשים 'מוחננות' בחוש הדיבור, מה שאומר לכאורה שהן מוחצנות. היום יש גם פסיכולוגים שטוענים שגברים יותר מופנמים מנשים.

אם שואלים אותי – אולי כי אני עסוק בלימוד תורה הרבה שנים – המחשבה הראשונה שלי היתה (כמו שאמרו) שגברים הם מוחצנים

ה. זכר ונקבה בלשון הקדש – "איהו

ואיהי"

יהוד לשון הקדש – שמות עצם עם מגדר

כל סודות התורה כלולים בשפה העברית, לכן מי שרוצה להבין כדבעי קבלה וחסידות, ותורה בכלל, צריך לשאוף ללמוד בלשון הקדש. אחד ההבדלים הבסיסיים בין עברית לאנגלית הוא שבאנגלית לשמות עצם אין מגדר, אבל בעברית לכל שם עצם, לכל מלה, יש מגדר – צריך לדעת אם שלחן הוא זכר או נקבה.

לא פשוט להסביר באמת למה שלחן בעברית הוא זכר. אני יכול לחשוב ששלחן הוא גם סמל נקבי, אבל לפי הדקדוק העברי – שהוא הבסיס של כל הקבלה והחסידות – שלחן הוא מלה זכרית. מאד מענין, שכאשר שלחן הוא ברבים הסיומת היא סיומת נקבית – שלחנות, לא שלחנים – ועדיין זו מלה זכרית, אומרים שני שולחנות. בלבול מגדרי והתכללות מגדרית מתחוללת בשפה עצמה – יש שם שביחיד הוא זכר וברבים נשמע כנקבה אבל הוא נשאר זכרי. בכל אופן, הדבר מלמד על התכללות – על כך שבתוך הזכר יש נקבה 'בכח'. אלו יוצאים מן הכלל – בדרך כלל צורת הרבים של מלה זכרית היא זכרית. שמות העצם להם יש ברבים סיומת נקבית הם יוצאים מן הכלל, ועדיין התארים שלהם יהיו זכריים כי זו מלה זכרית.

זכר מוחשי ונקבה מופשטת

יש משהו מאד מיוחד בשפה העברית ביחס לשמות עצם: יש שני סוגים עיקריים של שמות עצם – לא רק בעברית, אלא גם בשאר השפות – שמות עצם מוחשיים ושמות עצם מופשטים. כל דבר שאפשר למשש במציאות הוא שם עצם מוחשי – כסא, שלחן, כוס. אבל יש שמות עצם מופשטים – מחשבה, חכמה, בינה – שגם הם

מוחצנות-מופנמות – שטח ולא קו

כשמדברים על דברים שונים ומנוגדים אפשר להתייחס אליהם כשני קצוות של אותו קו, אותו ממד. נקח דוגמה מחום וקור – אלה הפכים, שהיום מסבירים, בצדק, שהם שייכים לציר אחד של טמפרטורה. הם נמצאים על אותו קו, באותו ממד, לא בשני ממדים – בצד אחד חם ובצד שני קר ובאמצע פושר. אם שני ההפכים, מופנם ומוחצן, הם על אותו ציר, איך קוראים לאדם שהוא בדיוק באמצע? יש לכך מלה באנגלית – ambivert. זו התייחסות לשתי התכונות הללו כנמצאות על אותן ציר, עם נקודת-אפס באמצע – אם אתה בנקודת האפס אתה בדיוק בשוה מופנם ומוחצן.

אבל יש עוד דרך להתבונן במופנמות ומוחצנות, יותר עמוקה: לא מדובר כאן בציר אחד אלא בשטח, בגרף עם שני צירים – יש קוארדינטה של מופנמות וקוארדינטה של מוחצנות, ואתה באיזו נקודה במרחב שנוצר על ידי שתיהן. יש לך כך וכך מופנמות וכך וכך מוחצנות, ואתה ממוקם באיזה מקום במרחב, לא על קו אחד. זהו דרך יותר עמוקה להבין.

אי אפשר לומר שאחד מהם טוב ואחד הוא רע – שניהם יכולים להיות טובים ושניהם יכולים להיות רעים. [אתה יכול לבחור באיזה נקודה אתה?] אתה צריך למצוא את האיזון, אבל אתה צריך להיות שמח. אדם יכול להיות מופנם, אבל אם המופנמות תביא אותו לדכאון, שאין לו חיי חברה, הוא לבד – הוא לא אוהב כל כך חיי חברה, אבל הוא מאד מדוכא מכך שהוא כל הזמן לבד – זה לא טוב.

בכל אופן, מה שאמרנו כעת הוא שצריך להתייחס למוחצנות ומופנמות כשטח ולא כקו. יש פסיכולוגים שמתייחסים לכך כציר אחד ויש שמתייחסים לכך כשני צירים-ממדים שיוצרים גרף.

המשפיע למי שתחתיו, בחינת איש¹). אבל יש גם אפשרות לסבור בדיוק ההיפך.

נחזור לעובדה שלכל אחד יש גוף ונשמה: יש משהו בזכר שמשקף את השמים ובאשה שמשקף את הארץ. אבל זהו הממד החיצוני של זכר ונקבה. אבל הממד הפנימי של זכריות ונקביות הוא בדיוק הפוך, כמו שאמרנו – נשיות היא המציאות המופשטת, ויש משהו עמוק בנפש (psyche) של הזכר שמתייחס דווקא למציאות המוחשית. עם זאת, כאשר מדובר במושגים זוגיים – עינים, אזנים, שפתיים, ידים, רגלים, ברכיים, גרביים, נעליים וכו' – פעמים רבות גם הדברים המוחשיים הם בלשון נקבה. שהרי, כפי שהוסבר בארוכה, הזוגיות היא תכונה נשית מובהקת.

עשרה "איהו... ואיהו"...

ננסה למצוא מקור לכל מה שאמרנו, מלבד הדקדוק. הגענו לכך מתוך ניתוח פשוט של הדקדוק העברי, שהוא מקור כל החכמה. יש הרבה פעמים בזהר שמוצאים ש"איהו... ואיהו...". מה שעשה את אותו ספר רב-מכר הוא הכותרת הזו – 'הוא כך והיא כך', הוא ממאדים והיא מנוגה. המחבר הוא גוי (הנשוי ליהודיה, באמת משני פלנטות אחרות לגמרי), אבל המינוח בא ישר מהזהר – "איהו" ו"איהי", חוזר שוב ושוב בזהר.

יש רק מקום אחד בכל הזהר עם רשימה מלאה של עשרה ביטויים, מכוונים כנגד עשר ספירות, של "איהו... ואיהו...". כעת לומדים עוד דבר ביחס לגברים ונשים. אם רוצים להסתכל בפנים, המקור הוא בזהר ח"ג לב, א

שמות עצם. חכמה היא שם עצם, אבל זהו שם עצם מופשט.

יש משהו די מדהים, שרוב שמות העצם המופשטים הם נשיים – מחשבה, חכמה, בינה, התפעלות, התבוננות, הסתכלות. לא כל השמות כך, אבל רוב המציאות המופשטת היא נשית בעברית, ורוב המציאות הריאלית, המוחשית, הפיזית-חומרית, היא זכרית, מסבה מסותרית כל שהיא. אפילו ששלחן יכול להיות סמל נשי, הוא עדיין מלה זכרית כי הוא עצם מוחשי.

מה זה מלמד אותי על גברים ונשים, מאיפה הגברים ומאיפה הנשים? זה אומר לי, כנראה, שנשים הן מופשטות, יש בהן משהו מופשט. זו נקודה מאד חשובה, כי אפשר לחשוב בדיוק הפוך. בזהר כתוב שאיש ואשה הם כמו נשמה וגוף – אם הם נשמה וגוף, זהו הפוך. כתוב בזהר שאיש ואשה הם שמים וארץ, איש הוא שמים ואשה היא ארץ – בדיוק הפוך. איך אם כן אומרים שמציאות מופשטת היא נשית ומציאות מוחשית היא יותר זכרית?!

כדי להבין זאת יש מאמר מאד חשוב בלקו"ת של אדמו"ר הזקן², על הפסוק בתוכחה של פרשת בחקתי – "ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד". שם מוסבר שהנשים הן הממד הפנימי-המופנם, המופשט – בחינת מקבל, "דלית לה מגרמה כלום" – של עשרת כחות הנפש, ולהן מקבילים עשרה גברים שהם הממד החיצוני-המוחצן, המשפיע לזולת, שבו הרגשת הישות העצמית של כחות הנפש. מכאן רואים שנשים הן מופנמות וגברים הם מוחצנים (וכידוע הכלל שבכל ספירה יש חלק עליון המקבל ממי שמעליו, בחינת אשה, וחלק תחתון

¹ דבר המתבטא גם בכך שהספירות ח"ב"ד (המקבלות ממה שמעליהן) הן בלשון נקבה (חכמה, בינה, דעת) ואילו הספירות נה"י (כחות ההשפעה למה שתחתיהן) הן בלשון זכר (נצח, הוד, יסוד) – וכדלקמן בפרק האחרון על לשונות זכר ונקבה.

² ד"ה "בשברי לכם מטה לכם" (ויקרא מח, א ואילך). עוד על מאמר זה ראה גם שיעור שבת בחקתי תשע"ו (ובלב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'" ביאור ד).

מאד מיוחד, שאמת ואמונה הן תפארת. מדת יעקב היא אמת, "תתן אמת ליעקב", ובת הזוג שלו היא אמונה. זה המקור, לא ראיתי כתוב, לכך שפעם אחת קורא אדה"ז בתניא לחג"ת אהבה-יראה-אמונה. לא יודעים מאיפה הוא לקח שאמונה היא תפארת, אבל כאן יש מקור בזהר. הזוג של אמת ואמונה הוא הזוג של התפארת (נמצא שאמונה היא בחינת הנוקבא של התפארת). אז בא נביא-נבואה, מקביל לספירות נצח והוד יחד, שנקראות נביאים בקבלה. אחר כך צדיק-צדקת ביסוד, "צדיק יסוד עולם", ומלך-מלכות במלכות, כפשוט.

הקבלנו את שבעת הזוגות הראשונים לשבע הספירות מדעת עד מלכות (כאשר נצח והוד נחשבות לספירה אחת). כאן הזהר רומזו לתיקון עולם התהו – הזוגיות עצמה היא התיקון. איך אני יודע? כי שבעת המלכים דתהו לא היו נשואים, וכפי שאמרנו עיקר התיקון הוא איזון וזיווג. התיקון מתחיל מספירת הדעת, "איהו ענו – איהו ענוה". האריז"ל מסביר ששבעת המלכים דתהו שמלכו ומתו, נשברו בשבירת הכלים, מתחילים מדעת ומסתיימים במלכות כאשר נצח והוד הם ספירה אחת – בדיוק כמו שהסברנו כעת. "הזן", יחסי זכר-נקבה, היינו תיקון מלכי עולם התהו (באוכל מבררים ניצוצות קדושים שנפלו למטה מעולם התהו בשבירת הכלים – תחלת הפסוק של "ואפו עשר נשים" הוא "בשברי לכם מטה לחם", רמז לשבירת הכלים).

שלת האחרונים – תיקון בטול המוחין ופגם

הכתר

מה קורה אחר כך? עוברים לשלש הספירות הראשונות. כך הזהר ממשיך: "איהו חכם, איהו חכמתא; איהו מבין, איהו תבונה דיליה" – אלה שתי ספירות המוחין. דעת כבר היתה לנו קודם, "איהו ענו, איהו ענוה", כראשונה בשבע מדות הלב. במוחין הוא חכם והיא תכונת החכמה

בפרשת פינחס, תופעה חד-פעמית של רשימת איהו-איהי:

שבעת הראשונים – תיקון שבעת מלכי התהו

דבר ראשון, "איהו ענו, איהו ענוה". הייתי יכול לחשוב שענוה היינו ענו בלשון נקבה, אבל איך שכתוב מבינים שהוא איש ענו, כמו שכתוב על משה רבינו "והאיש משה ענו מאד", ואילו היא מדת הענוה (שוב, אפשר לקרוא כאשה ענוה, אבל נכון לקרוא כמדת הענוה).

הדבר הבא הוא "איהו חסיד, איהו חסידה". דבר ראשון להיות ענו ודבר שני להיות חסיד. הוא חסיד והיא חסידה – לא כתוב שהיא חסד או חסידות, אלא שהוא איש חסיד והיא אשה חסידה.

הזהר ממשיך, מתאים לסדר הספירות, "איהו גבור, איהו גברת". גברת היא לא גיבורה אלא מנהיגה, היא הגברת של כל אומות העולם.

אחר כך משתנה הטון, ולא מדברים על שני אנשים, איש ואשה, אלא על תכונות – "איהו אמת, איהו אמונה".

אחר כך כתוב "איהו נביא, איהו נביאה" – שתי דמויות של איש ואשה.

אחר כך כתוב "איהו צדיק, איהו צדקת". במקום אחר בזהר כתוב "איהו צדיק ואיהו צדק" – עושה ממנה תכונה, לא אישיות – אבל כאן כתוב צדיק וצדקת.

אז בא הדבר השביעי, האחרון בסדרה זו – "איהו מלך, איהו מלכות". כאן הכי ברור, לא כתוב 'איהו מלכה' אלא "איהו מלכות". כאן יותר ברור מכולם שהוא הדמות והיא התכונה.

בהקבלה לספירות העליונות ולכחות נפש האדם: ענו-ענוה שייך לדעת. משה רבינו המתואר בתורה "ענו מכל אדם", שייך לספירת הדעת. בדעת החלה שבירת הכלים (בחי אלול, כנ"ל), מיתת הראשון מבין שבעת המלכין קדמאין דתהו, והתיקון מתחיל מענוה. חסיד הוא חסד, גבור הוא גבורה. אחר כך, משהו

מהם, וזהו החידוש, אינם כך – האישי הוא דמות והאשה היא תכונה. "איהו מבין – איהי תבונה", "איהו חכם – איהי חכמתא". בחלק מהם, כמו תפארת, שניהם תכונות. בכתר שניהם שמות עצם נרדפים, כתר ועטרה. העובדה שלפעמים האשה היא דמות ולפעמים היא תכונה – לפעמים האישי מתחתן עם חכמה ולפעמים עם "אשה חכמה" (שגם יש בתורה, "אשה חכמה" וגם "אשה משכלת" – ומהו "אשה משכלת").

שואלים בת, האם את מעדיפה להיות אישיות או תכונה מופשטת? העובדה שלפעמים אשה היא דמות ולפעמים היא תכונה היא ההסבר העמוק למה יעקב אבינו נשא שתי נשים, שתי אחיות – לאה היא עלמא דאתכסיא ורחל היא עלמא דאתגליא. אם אשה היא דמות שהולכת על פני האדמה, במציאות – היא רחל. אבל אם אשה היא תכונה מופשטת – אמרנו שרוב השמות המופשטים הם בלשון נקבה, כמו התבוננות, התפעלות וכו' (זו לא רק מלה נקבית, אלא כעת ראינו בזהר שהאשה היא התכונה עצמה, המציאות המופשטת) – היא לאה, עלמא דאתכסיא.

הזיווג הראשון בתורה הוא בין אדם לחוה, ושם הפועל הוא ידיעה, "והאדם ידע את חוה אשתו". מה יודעים? אפשר לדעת מישהו ואפשר לדעת את הדעת עצמה. הפועל "ידע" יכול להתייחס גם לאדם אחר וגם לדעת המופשטת שאני יודע.

יחוד הדבור והמחשבה

איך קראו לאשת הבעל שם טוב? [לאה-רחל]. היו לה את שני השמות. מהלימודים הכי חשובים של הבעל שם טוב הוא "מי זאת עולה מן המדבר". בכל מלה שאומרים צריך לחבר את הדבור החיצוני עם הכוונה הפנימית, את רחל עם לאה.

דברנו על יחס בין שמות עצם זכריים לשמות עצם נקביים. אחת הדוגמאות היא שלשת

והוא מבין והיא התבונה. הזוג האחרון עולה לקומה שאפילו מעל החכמה והבינה, הכתר העל-מודע, וכאן יש זוג מסוג חדש – לא דמות, אלא תכונות מופשטות, גם אצל איש (כמו בתפארת, שמשקפת בלב את הכתר) – "איהו כתר, איהי עטרה דיליה [עטרה היא הכתר של הכתר]". כתר ועטרה הן מלים נרדפות, אבל כתר הוא מלה זכרית ועטרה היא מלה נקבית. אנחנו יודעים שכתוב "אשת חיל עטרת בעלה" – לא 'כתר בעלה' אלא דווקא "עטרת בעלה". שתי אלה מלים למקיף – אחת מקיף והשניה מקיף למקיף, מדרגה יותר גבוהה של אור מקיף.

כל הסדר של התהליך בדיוק משקף את התיקון של כל העולם, של כל הנשמה, שכולו תלוי בזוגיות, בזיווג. האריז"ל מסביר שבעולם התהו, עולם הנקודים (נקודות ללא איזון), מיתה היתה רק בשבע מדות הלב, שם יש שבירת הכלים – שבירה היא מות. במוחין לא היתה שבירה, אבל יש שם בטול. בטול כאן הוא כמו עלפון. בכתר יש משהו יותר עדין, שנקרא רק פגם. בטול אומר נפילה בתוך העולם שלך, שבירה אומרת נפילה לעולם יותר נמוך. אם אתה בעולם האצילות, שבירה-מיתה היא נפילה למציאות יותר נמוכה, לעולם תחתון יותר. בטול אומר שאתה נופל, אבל עדיין בתוך העולם שלך – נפלת רק למדרגה יותר נמוכה במציאות שלך. פגם, הדבר השלישי, שקורה בכתר, אומר שרק שהאור מתעמעם, חוזר אל תוך עצמך. זו בדיוק הדרך בה הזהר מסביר את עשרת הזוגות האלה – קודם מדובר על השבעה שהם תיקון המדות שנשברו ונפלו למציאות נמוכה יותר, מתו; אחר כך השנים שנפלו בתוך אותה מציאות, בטול; אחר כך מדובר על מדרגה אחת שרק נפגמה, התעמעמה.

אישיות ותכונה – רחל ולאה

בחלק מהזוגות יש אותו דבר בזכר ונקבה, כמו חסיד וחסידה, צדיק וצדקת. אבל חלק

אם אתה באמת רוצה זאת, עשה זאת. המדרגה הכי גבוהה, הראשונה, היא נשית (והאשה הזו היא לאה, עלמא דאתכסיא), ושתי המדרגות הבאות – תענוג ורצון שמקבילים לדבור ומעשה – הן זכריות.

פנימיות וחיצוניות הספירות

נמשיך בעוד ענין כללי: כל מה שאנו לומדים ביחס לספירות הוא שלכל ספירה יש ביטוי חיצוני ונשמה פנימית. מעשה טוב לזולת הוא חסד, והוא בא מתוך אהבה. הנשמה הפנימית של החסד, יד ימין בקבלה, היא אהבה. הנשמה של הגבורה, יד שמאל בקבלה, היא יראה וכו'. השאלה כעת, אם רק חושבים על המלים: חכמה ובינה, התכונות המופשטות, הן נשיות. אבל פנימיות החכמה היא בטול, זכרי, ופנימיות הבינה היא שמחה, נשית. בחכמה יש איש בתוך אשה, ואילו בינה היא אשה בתוך אשה, לחלוטין אשה.

ישנן שלש ספירות, שהן נקביות בעצם, שכולן נשיות – הגוף והנשמה, הכח החיצוני והכח-המניע הפנימי – בינה-שמחה, גבורה-יראה ומלכות-שפלות (בינה היא האשה העליונה, מלכות היא האשה התחתונה וגבורה היא הממוצע ביניהן – "אני בינה לי גבורה" ו"בנין המלכות מן הגבורות"). יש רק ספירה אחת שהיא זכר-זכר – כל השאר מעורבות מזכר ונקבה – "איהו בנצח", שפנימיותו בטחון, שהוא בטחון-עצמי גברי ליזום ולעשות.

איזה כחות פנימיים הם נשיים? אמונה, שמחה, אהבה, יראה – שני הרגשות הראשונים-הראשיים, ואחר כך שלש המדות האחרונות – תמימות, אמת ("אף ש"איהו אמת", זו מלה בלשון נקבה), שפלות. שבע תכונות נשיות פנימיות, שמאד משמעותי היכן הן מופיעות.

לבושי הנפש – מחשבה, דבור ומעשה. מחשבה היא לשון נקבה, אבל דבור ומעשה הם לשון זכר, כי דבור ומעשה הם מוחצנים – "אור המאיר לזולתו". מחשבה היא מופנמת, עצם המופנמות הוא המחשבה – "אור המאיר לעצמו". לאשה יש את שתיהן, אבל אלה שתי נשים ושתי מדרגות של נשיות – לאה היא מחשבה ורחל היא דבור.

הבעל שם טוב מלמד ששני הממדים האלה צריכים להיות מאוחדים, לכן, בהשגחה פרטית מופלאה, לאשתו קראו לאה-רחל. לאה היא "מי" ורחל היא "זאת", והיחוד שלהם, של "מי" ו"זאת", "עולה מן המדבר" – מעלה את הדבור שיגיע עד ה' וייענה ("מי זאת" ועוד **לאה-רחל = אני פעמים הוא** – "ראו עתה כי אני אני הוא וגו'", הפסוק של רחל כנ"ל, היינו התכללות ה"אני" של רחל ב"הוא" של לאה כאשר רחל תעלה להיות בסוד "רחל הגדולה", כמבואר באריז"ל).

שלשה ראשים שבכתר ושלשת לבושי הנפש

יש עוד שלש דרגות, שהעליונה היא נשית ושתי התחתונות הן זכריות: שלשת הראשים של הכתר – אמונה, תענוג, רצון. אמונה היא בלשון נקבה, וגם ראינו בזה ש"איהי אמונה", מלה נקבית ומושג נקבי. אבל המלים תענוג ורצון הן בלשון זכר.

קודם דברנו על שלשת הלבושים של הנפש, הכי חיצוני, וכאן מדובר על שלש המדרגות הכי גבוהות – בספר הפרדס ובספרי חסידות מוסבר שיש קשר ביניהם. מחשבה משקפת אמונה, דבור מבטא תענוג – כשרק מדברים על משהו מדאיג ממתיקים אותו ("דאגה בלב איש ישחנה" – "ישחנה לאחרים"), לכן טוב שיש חברים טובים לדבר אתם, יש משהו בתענוג שתמיד נכנס למלים – והרצון מתבטא במעשה. אתה עושה מה שאתה רוצה, אם אתה באמת רוצה אותו, "איך דבר העומד בפני הרצון" –

הוא לא כל כך מורכב, הוא יותר פשוט (הוא בעצם חמר גלם ביד האשה, כמו שאמרו חז"ל "הכל מן האשה" ונתנו לכך המחשה).

בטול גברי והפשטה נשית

נקח את הדוגמה של חכמה, המדרגה הכי גבוהה של תכונה פנימית זכרית, זכר (בטול) בתוך נקבה (חכמה). הזכר במדרגה הזו הוא אינן, שום דבר – בחוץ הוא משהו, אבל בפנים הוא כלום, גארנישט, אבל האשה... כעת אולי נאמר את הדבר הכי טוב: אי"ה פותחים תיכון חדש לבנות בירושלים. יש בית ספר יסודי וכעת כתיב ראשונה לבית ספר תיכון, בית ספר חדש – בנות מאד טובות, עם הרבה אנרגיה ומסירות להפיץ את אור היהדות בעולם. כעת באמת אני רוצה לשמוע את חות דעת מי שיושבות כאן: יש שיר חסידי "ס'איז דאך אלץ הבל הבלים, אינן עוד מלבדו" – כל העולם הוא כלום, הבל הבלים, "אינן עוד מלבדו", שיר מאד שמח. זוכרים את מיכאל דבורקין? אחד מגדולי החסידים בדור הקודם. כשהרבי הקודם יצא מהכלא הוא היה כל כך באקסטזה עד שהוא שר את השיר הזה שוב ושוב ברחוב, עד שילדים גוים עשו קולע (אתהפכא, ראש למטה רגלים למעלה) לשירתו.

כעת השאלה, האם הרעיון הזה מתאים לילדות? האם זה מה שאתם מלמדות בנות? שאלתי כמה ואמרו – למה לא? אותו דבר אצל בנים ובנות. האם זה יכול להיות ההמנון של בית הספר לבנות? [היו כמה תשובות: כן, כדי שאחרי שיתחתנו הן יוכלו לשיר זאת לבעל שלהן – אתה גארנישט; אני מחבבת זאת; אני חושבת שזה מסוכן – אז הצניעות תהיה 'שלפריות'. צריך לאזן את השפלות הפנימית, שבחוץ תהיה מלכות.] כעת נסביר זאת: אצל האישה הפנימיות היא בטול, שיש בשיר הזה, אבל אצל האשה הפנימיות היא שמחה, היא הפשטה. צריך להסביר את ההבדל בין הפשטה לבטול, בטול מוחלט. לא חייבים להסכים לזה.

שמות הנשמה

עוד דוגמה בולטת לכך שדווקא הצד הרוחני-המופשט הוא נשי יותר יש בחמשת שמות הנשמה – נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה – שכולם בלשון נקבה (רוח גשמית משמשת גם בלשון זכר וגם בלשון נקבה, אך הרוח שבנשמה היא בלשון נקבה בלבד).

בתוך השמות הללו עצמם ניתן להבחין כי שלש המדרגות העליונות – שבסוד תוספת – הן לשון נקבה בשלמות, עם ה' בסוף. לעומתן, שתי המדרגות התחתונות – שבסוד שרש – נקראות אמנם בלשון נקבה, אבל ללא סיומת ה- זה המובהקת, מה שמלמד שיש בהן ממד זכרי-יחסית.

בסוד שנגל"ה יש לנשמה עצמה גוף-לבוש-היכל – אלה החלקים המוחשיים בהם מתלבשת הנשמה כדי להאיר ולפעול בעולם, והם, באופן מובהק, בעלי שמות זכריים.

המורכבות הנשית

עד כאן מה שדברנו היום, היום של "הזן" – "הזן את העולם כולו בטובו" – האיזון של זכר ונקבה, שצריך להתקיים בשביל שהעולם יתקיים, במודעות שלנו ובעולם. המתנה שמה רבינו נותן לנו היום, מתנת המן, "הזן את הכל". [איך עושים את האיזון בחיים שלנו?] צריך לעשות יחוד – צריך את שתי התכונות של "אור המאיר לעצמו" ו"אור המאיר לזולתו" ולייחד ביניהם. כשאשה "כל כבודה בת מלך פנימה" היא נעשית מופשטת, אבל בחיים המעשיים היא צריכה לחיות, היא צריכה להיות דמות. אשה באמת צריכה את שתי הקומות האלה יחד. היא יותר מורכבת מאיש. יש לה שתי קומות של אישיות, של דמות ושל תכונה. לדוגמה, הצבע ארגמן יכול להיות אישיות ויכול להיות מושג, ואשה צריכה את שניהם, היא צריכה את היכולת לחזור מהמציאות שלה להפשטה. איש

השאלה האם חינוך נשי הוא שאת גארנישט, שהכל גארנישט. [היו דיונים]. טוב, זה מזון-למחשבה, כמו מן. הפנימיות של האשה היא הפשטה, לא גארנישט. זה ההבדל שהסברנו בין איש לאשה. לה יש שני דברים שונים – דרגת לאה ודרגת רחל. לו יש רק אישיות אחת, הוא אי-זוגי – כאן חוזרים למה שאמרנו קודם, שהאיש אי-זוגי והאשה זוגית – אצלה יש שני ממדים ואצלו רק ממד אחד, הוא מי שהוא והוא גארנישט.

[מיכאל דבורקין אמר שלכל דבר יש מעלה, והמעלה של המות היא שאתה מפסיק לשקר...]
לחיים, הרבי אמר שאפשר לעשות זאת בתוך החיים שלנו.

שכולן תצלחנה בכל מה שעושות בחיים, בבריאות ושכל משאלות לבכן הטובות תתגשמה.

ליל שבת קדש פרשת אמר, י"ז אייר ע"ז - כפ"ח

רמ"ח אותיות (לו-לז, סד)

א. מקיף החיה – פעולות האדם לשם חיות (אות לו) | ב. מדת החסיד וזיהוי הרבי (אות לז)

כל מה שאנחנו לומדים פנימיות התורה הוא כדי לקבל חיות אלקית, הלימוד צריך להיות באופן של "תפרנסון מיניה".⁸ ובל"ז לא היה מתעסק כלל וזה נקרא מקיף, עיקר החיות והמציאות בשביל זה ומ"מ אינו נרנש כלל.

קודם כל, רואים פה נקודה מאד יפה – שהמשלים של חסידים היו מהמציאות בחיי היום יום.

על איזה מקיף מדובר פה? הקרוב או הרחוק? הוא לא מחלק בין מקיף קרוב למקיף רחוק, אבל הכוונה פה למקיף הקרוב, מקיף החיה (בנרנח"י) שנקרא גם "מזלא". בהתאם למשל כאן, חיה היא מלשון חיות – הכוונה של האדם לקבל חיות. מקיף הכוונה ששורה בכל מקום, לעומת אור פנימי ששוכן במקום מסוים. כך באורות הפנימיים, נר"נ, כתוב שמשכן הנשמה במוח, משכן הרוח בלב ומשכן הנפש בכבד.

הכחות הפנימיים הם כנגד ה-צ של הצלם, מעליהם החיה, כנגד ה-ל של הצלם, והמקיף הרחוק הוא היחידה, כנגד ה-ם של הצלם. גם למקיף הקרוב יש מקום כל שהוא – הוא שורה (לא מתלבש ממש, כמו הנשמה במח וכו') ב"אוריא" שבין הגלגלת (גלגלתא, עליה שורה היחידה) למח. מבואר בהמשך ע"ב של הרבי הרש"ב שתפקיד האוריא (עם החיה השורה בה) הוא לווסת את הברקות השכל הבאות מכח המשכיל שבנפש, מוחא סתימאה, לחכמה הגלויה שבנפש. הוא מאיר למו"ס בדרך של "מטי ולא מטי", "נוגע ואינו נוגע" ("כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף"). והנה, באותה אוריא שורה החיה, ואיתא בזהר ששמה של אותה חיה "ישראל".

[לפני⁸ קבלת שבת]

ניגנו ניגון הכנה לארבע בבות שבת שלום. יש כאן כמה זמירונים. נתחיל בלימוד זמירות שבת. אמנם הזמן של הזמירות הוא בסעודה, אבל אפשר גם לפני. [במיוחד מי שלא מנגן בסעודה...] אפשר לפני ואפשר גם אחרי הסעודה. ננגן כעת "מנוחה ושמחה" של חב"ד (ניגון מפולטבה).

א. מקיף החיה – פעולות האדם לשם חיות (אות לו)

החוברת הזאת – שיצאה בסטנסיל – היא הגרסה הכי מדויקת, אחריה הוציאו עוד מהדורות אבל עם בעיות ושיבושים בתרגום ובלשון.

הגענו לאות לו:

המשל [הוא מביא פה משל יפהפה על הענין של אור מקיף:] ממטרדת העוסק שכולו בשביל החיות וכל תנועה ותנועה בשביל כונה זו, ומ"מ אינו מחשב בזה תמיד, ויתעסק זמן רב בהרבה מרדות ויגיעות ולא יחשוב כלל שזה בשביל החיות, ומ"מ כל עסקן בשביל החיות [אדם שעובד טרוד מאד במה שהוא עושה, יש לו הרבה 'קאך', אבל אם תשאל אותו למה הוא עושה הכל יקח לו רגע לחשוב ולהזכר שהכל כדי להתפרנס- להתחיות מהעיסוק שלו, זו הסבה להכל שנמצאת בצורה לא מודעת. ככה גם בלימוד –

⁸ נרשם (מהזכרון) על ידי משתתפי השיעור. לא מוגה.

ב. מדת החסיד וזהו הרבי (אות לז)

היחידות האחרונה של ר' פרץ חן אצל

אדמו"ר האמצעי

לז. ר' פרץ בעשענקאוויטשער [ר' פרץ חן. הוא אבי משפחה חשובה בחב"ד – יש בכפר כמה צאצאים מר' פרץ חן. הוא ראה ששה אדמו"רים מרבותינו נשיאינו – מאדמו"ר הזקן עד לרבי הריי"צ בהיותו ילד. בבואו ליחידות האחרונה לאדמו"ר א' ניש הרבה סיפורים על יחידות אחרונה אצל רבי. היו חסידים שהבחינו לפי דיבורי הרבי ביחידות כזאת שזו הפעם האחרונה שהם נפגשים – או כי הרבי יסתלק או כי החסיד יסתלק. יש סיפור כזה מפליא עם הצמח צדק ורבי אייזיק מהומיל. בסיפור כאן נראה שאדמו"ר האמצעי הכין את ר' פרץ לקבל חוש ברבי הבא. אמר לו אדמו"ר א' בזה"ל:

מה בין משה'קע [רבי משה ווילענקר]. לבנימין'קע [ר' בנימין קלעצקר], [סגנון הדבור כאן, כאשר הרבי מדבר עם חסיד על עוד כמה מזקני החסידים, שעוד היו אצל אביו אדמו"ר הזקן, מראה על הקשר הכי קרוב ביניהם, 'היימיש'. כמו שאני אספר לך על כמה בחורים ואומר לך: 'תשמע, לבחור פלוני יש בעיה כזאת בעבודת ה' ולבחור אלמוני יש בעיה אחרת ולך אין את הבעיה הזאת'. אם רבי מרגיש בטוח לשתף מישהו בבעיות אצל החסידים זו ידידות יוצאת מן הכלל. עדיין מדובר במשהו מאד יוצא דופן – בדרך כלל רבי לא ידבר עם חסיד על חסיד אחר. בנימין'קע איז גוט פאר זיך און ניט פאר דער וועלט, משה'קע איז גוט פאר דער וועלט און ניט פאר זיך, מ'דארף זיין ניט אזוי און ניט אזוי מען דארף זיין גוט פאר זיך און פאר דער וועלט, דו פרץ וועסט ניט פארפאלן

איך חז"ל מכנים את האות ל? [מגדל הפורה באויר]. מה הכוונה? האריז"ל מסביר שהכינוי "מגדל הפורח באויר" מלמד שה-ל נמצאת באוירא. מה פירוש שדווקא האות ל היא המקיף הקרוב, מקיף החיה? שכל פעולת החיה היא ל... – במובן של 'אָל', לקראת יעד – היא מניעה את חיות הכחות הפנימיים (החל מההברקות שמגיעות מכח המשכיל לחכמה הגלויה כנ"ל), "לאן אתה הולך".

מעל המקיף הקרוב נמצאת היחידה, ה-ם סתומה של הצלם, שענינה הוא מסירות נפש – תנועת הסתלקות שהפוכה מתנועת החיות (של החיה).

האדם עובד קשה ודרך כלל אינו מודע למה. סוד החיה שבנפש ("ויהי האדם לנפש חיה" – מובא בספה"ק שחיה במילוי: **חית יוד הי = נפש חיה**"), הנפש כלולה בהצלם בחיה, (ודוק) היא בעצם המענה ('בשביל לחיות') לשאלת "למה" (היחידה אינה מענה מובן-ולו-במקצת לשאלת למה אלא תשובת "ככה", ר"ת כתר כל הכתרים, כמבואר במ"א), והיינו סוד ה-ל שבצלם, ה-ל של למה, שהיא מרחפת על השכל הגלוי בסוד "מטי ולא מטי". ומבואר באריז"ל שבהיות שה"מטי" הוא אור גדול מדי שאין בכח המח להכיל, לכן הוא נכנס לרגע אך מיד מסתלק בבחינת "לא מטי". ולפי הווארט הנ"ל היינו שאף על פי שנדמה שחיות האדם, שהאדם יתפרנס ויחיה (הוא והתלויים בו) הוא ענין פשוט ומובן מאליו, באמת הוא ענין גדול מאד ואי אפשר לתפוס לגמרי מה זה 'לחיות' ולמה לחיות.

הפצות. רק שצריך עצה כדי שלא תאבד את החיות הפנימית שלו, והעצה הכתובה שם היא שאחרי שהוא מוציא את חיות נפשו כדיבור עליו להתבונן שוב בדברים שאמר בעצמו ולהפנים אותם (ובכך לחתום אותם).

ביום חמישי האחרון דברנו בשיעור באנגלית על אנשים עם אופי מופנם ואנשים עם אופי מוחצן – נושא שלומדים עליו גם בתורת הנפש. אמרנו שהעובדה שאדם מופנם לאו דווקא אומרת שהוא לא חברותי, הוא חברותי, יש לו בטבעו "אור המאיר לזולתו", אלא שיותר יקר אצלו "אור המאיר לעצמו" (בהיותו אור גדול יותר).

יש אחד שהוא יותר "אור המאיר לעצמו" ויש אחד שהוא יותר "אור המאיר לזולתו". נאמר על יעקב שהוא היה "איש תם ישב אהלים" – שני "אהלים". כמו שמוסבר אצלנו בכ"ד, אהל אחד, "אהלו של שם", הוא "אור המאיר לעצמו" ואילו ה-אהל השני, "אהלו של עבר", הוא "אור המאיר לזולתו". אברהם אבינו, לדוגמה, הוא בעיקר "אור המאיר לזולתו" – הוא מפיץ אלקות בעולם ומגיייר גרים. יצחק, שבתורה בקושי כתוב עליו, הוא דוגמה של מישהו שבעיקרו הוא "אור המאיר לעצמו". יעקב אבינו היה באמצע, יושב בשני האהלים. כתוב "על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". "עבודה" היא "אור המאיר לעצמו" ו"גמילות חסדים" היא "אור המאיר לזולתו". עמוד ה"תורה" יותר מורכב – יש שני סוגי לימוד, תורה בשביל עצמו ותורה שכל לימודה הוא כדי ללמד אחרים (והיא נקראת "תורת חסד [על לשוניה]", כמו שנגיד עוד מעט ב"אשת חיל"). שני סוגי לימוד התורה הם כנגד שני בתי מדרש שהיה בהם יעקב – בית המדרש של שם (שהוא בעיקר "אור המאיר לעצמו"). שם הוא השרש של משה, נשמת יעקב) ובית המדרש של עבר (שהוא בעיקר "אור המאיר לזולתו". עבר הוא השרש של דוד, 'גוף' יעקב).

ווערן [עכשיו אנחנו יוצאים מפסח שני שהעניין שלו הוא "עם איז ניטא קיין פארפאלן", 'אין מקרה אבוד'], פרץ ווייסט וואס איז רבי. א רבי דארף זיין ווען ער גייט צו חסידות דארף ער זיין שפל בא זיך גלייך ווי ער גייט אין גאס און קינדער ווארפן אף אים שטיינער אזוי זאל אים דוכטן גייענדיק צו חסידות און אלץ וואס מען דערציילט עם זאל ער געפינען בא זיך און אלץ וואס ער רעדט זאל זיין צרופי שמות.

חסיד מופנם וחסיד מוחצן

[תרגום: בנימין קע הוא טוב עבור עצמו' אבל לא טוב עבור העולם'. משה'קע טוב עבור העולם אבל לא טוב עבור עצמו. לא צריך להיות לא כך ולא כך, צריך להיות טוב עבור עצמו וטוב עבור העולם.

התוכן קשור למה שלמדנו באות נ"ה, לפני כמה שבועות², כפי שצינו שם ובטח קראתם. שם מוסבר שיש שאלה מה עדיף להיות – אדם מופנם או אדם מוחצן. אלה שני טיפוסים הפוכים, בעלי אופי שונה. אם תשאל אדם מופנם, איפה אתה מעדיף להיות בארוחת ערב? במסעדה או בבית? הוא יעדיף בבית, הוא לא צריך אווירה של הרבה אנשים, של דיבורים, לא נח לו בכך. לא שהוא לא משוחח עם אנשים, אבל הוא יותר אוהב לשבת לחשוב עם עצמו. המופנמות שלו לא אומרת שהוא אגואיסט. לאדם מוחצן יש סכנה, מכיון שהוא כל הזמן מוציא את החיות הפנימית שבו – הוא עלול 'לדלדל' את החיות שלו. לעומתו, אדם פנימי קודם כל שומר את מה שיש לו, חושב עליו, מתבונן בו בינו לבין עצמו. בסוף המסקנא – באות נ"ה – היא שיש מעלה דווקא לחסיד שיותר מוחצן, הוא "טוב לעולם", עושה

² ברית מ"מ ש' ריבר – ל' ניסן ש"ז.

העניין שדווקא ילדים קטנים זורקים עליו אבנים?) ילדים קטנים זורקים אבנים בלי סיבה – יש משהו בילדים שהם ישר קולטים כאשר משהו מוזר, מרגישים שהוא לא נורמלי, כמו שוטה. כך צריך להיות נדמה לו בגישתו לומר הסידות.

[הסימן השני הוא:] וכל מה שמספרים לו, עליו למצוא זאת בעצמו [כל הרביים היו טורחים בטרחה גדולה למצוא בעצמם בדקות את הנגע של מי שהיה בא אליהם. הם היו יכולים להסתגר כמה ימים כדי למצוא זאת, כמו בסיפורים הידועים על אדמו"ר האמצעי והצ"צ].

[והסימן השלישי הוא:] וכל מה שהוא מדבר הוא צירופי שמות [כך שכל מה שהוא מדבר הוא דיבורי אלקות, ההמתקה הכי גדולה].

מבנה שלשת הסימנים

שלשת הדברים הם כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה:

קודם כל, מאד בולט שהדבר הראשון הוא הכנעה – מדת השפלות, מדת "דוד מלך ישראל חי וקים". פשוט גם שהסימן האחרון הוא המתקה (גילוי אלקות בעולם). מדוע הסימן השני, שהרבי 'נכנס' לתוך כל מי שמגלה לו את לבו (על ידי שמזדהה עמו לגמרי, מוצא בעצמו מעין כל עבירותיו), הוא הבדלה? השלישיה של הכנעה-הבדלה-המתקה, מושגי היסוד של הבעל שם טוב, מקבילה לשלישיה מאד בסיסית בחב"ד (שמרבה לבאר אותה רבי אייזיק מהומיל) – השתלשלות-התלבשות-השראה (שכנגד קבלת הרמ"ק, קבלת האר"י וקבלת הבעש"ט. השתלשלות היא כנגד הכנעה – יש עילת כל העילות למעלה מעלה וסוף כל העולמים למטה מטה – רוממות אל לעומת שפלות האדם. בהשתלשלות אין "אין ערוך" אמיתי, הכל 'לפי ערך'. הקב"ה נתפס כמשהו

חסיד מאוזן יודע לזהות רבי

[עכשיו הוא פונה אליו ישירות, רואים שזה היה ממש יחס היימיש:] אתה פרץ' לא תלך לאיבוד', פרץ' יודע מה זה רבי [לכאורה החלק הראשון כאן לא קשור לחלק השני, לא רואים קשר ישיר בין הנושאים. כמו שהקדמנו, נראה שאדמו"ר האמצעי רצה לתת לר' פרץ – שהוא מזקני החסידים – סימן מיהו רבי. אחרי ההסתלקות יצטרכו לבחור רבי חדש, אותו בוחרים זקני החסידים. כדי לבחור ר' פרץ צריך איזון בנפש, והאיזון הוא להיות גם טוב לעצמו וגם טוב לאחרים. (למה הרבי משאיר את הבחירה לזקני החסידים ולא ממנה בעצמו את הממשק?) זהו המנהג בחב"ד, הבחירה ברבי צריכה לצמוח מלמטה – "צמח שמו ומתחתיו יצמח", "אמת מארץ תצמח". פה אדמו"ר האמצעי נתן לר' פרץ סימנים להכיר מיהו הרבי הבא].

הווארט שחסיד צריך איזון הוא ממש על בסיס הווארט של רבי הלל מפאריטש, שמתנגד הוא "גבול", חסיד הוא "בלי גבול" ורבי הוא "בלי גבול בגבול". חסיד הולך על עבודה עם עצמו בלי גבול או עבודה עם העולם בלי גבול. אבל רבי הוא אחד שהולך על שניהם בלי שיהיה אחד על חשבון השני, וכדי לדעת לבחור רבי בצורה מאוזנת אדמו"ר האמצעי אומר לרבי פרץ שהוא בעצמו צריך להיות חסיד מאוזן (רבי שבחסיד).

שלשת הסימנים של רבי

בשעה שרבי הולך לומר חסידות הוא צריך להיות שפל בעצמו, ממש כאילו הוא הולך ברחוב וילדים זורקים עליו אבנים [בחב"ד עיקר העניין של הרבי הוא אמירת דא"ח. לכן, אף שהרבי תמיד צריך להיות בשפלות במקיף, לפני אמירת דא"ח הוא צריך לצייר זאת בנפשו באופן פנימי. (מה

יש את הפסוק "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", נתינת מקום למינות וזנות, שעלינו לבטל.], ונתפעל [הוא לא התפעל מכך שדיברו עליו. אדרבה, בחב"ד יש את העניין של אן-התפעלות, בפרט אצל משכיל, בעל-מוחין, גדול כמוהו. בכל זאת, פה הוא נתפעל כי אין שום קשר ללשון הרע אליו.], ושאל מאדמו"ר א איך יאמרו דבר שלא בערך כלל. וא"ל האם הנהו מתפלל מנחה בבית הכנסת, וענהו לא וצוה שילך לבית הכנסת, והוא פלא.

רבי אייזיק לא הבין איך חושדים אותו בדבר שלא בערך כלל. הוא לא נסה למצוא את המום בתוך עצמו (על אדה"ז מסופר שנפל על פניו לחפש בעצמו האם יש לו שמץ כל שהוא מחדש שחדרו אותו בהתנשאות, לא רק שמצא את פגמי הזולת בעצמו בשעת יחידות כנ"ל) כי הוא לא היה רבי, לכן הוא בא לאדמו"ר האמצעי לשאול אותו ולקבל ממנו עצה (לחסיד יש רבי, הוא לא צריך לפתור בעצמו את כל מה שמציק עליו, בשביל זה נוסעים לרבי, משא"כ הרבי עצמו). המשיח נקרא "פלא יועץ" (בגימטריא רופא כנודע. חלק המילוי של "פלא יועץ": פא למד אלף יוד וו עין צדיק = משה, "תורה צוה לנו משה" על כל תריג – משה רבינו – העיטין שלה) – הוא נותן עצה פלאית, שלכאורה אין לה שום קשר לשאלה. אדמו"ר האמצעי ענה לו שיתפלל מנחה (התפלה שבה נענה אליהו הנביא בעת שהוכיח את העם "עד מתי אתם פסחים על שתי הסעפים וגו'") ועד שבסוף פעל אצל היהודים הפשוטים להכריז "הוי' הוא האלהים הוי' הוא האלהים" בצבור (בבית כנסת, מקדש מעט), ר"ת צדיקים בינונים ורשעים, ודוק.

שבי'ערך' למדרגות שמתחתיו, כאשר באותה מערכת ערכים הקב"ה הכי גבוה ואני הכי נמוך – זו הכנעה. דבר נוסף, בהשתלשלות תמיד התנועה היא הצטמצמות כלפי מטה – גם זו תנועה של הכנעה. לעומת זאת, בהבדלה הקב"ה הוא באין ערוך – אך דווקא מה שנבדל, באין ערוך למה שתחתיו, יכול להתלבש בו כהתלבשות הנשמה בגוף (הנשמה נבדלת מהגוף, באין ערוך). לכן, העובדה שהרבי מוצא בעצמו את הנגע של החסיד היא התלבשות שבאה דווקא מכח ההבדלה שלו. וכמובן, מה שכל דיבורי הרבי הם שמות קדושים היינו השראה-המתקה גמורה – גילוי אלקות בכל דבר.

ידוע שהכנעה-הבדלה-המתקה הם סוד חש-מל-מל: שתיקת הרבי מול מטר של אבנים שזורקים עליו בדמיונו; תשובת הרבי על עבירות הזולת שמוצא בעצמו ("ומלתם את ערלת לבבכם"); דיבור הרבי ("מי ימלא גבורות הוי'") – מי ימתיק את כל הדינים בדיבורו הקדוש שכולו צירופי שמותיו של הקב"ה).

מנחה בבית כנסת כפתרון להשמצות (אות

(סד

מה שלמדנו קשור לאות סד, כבר נלמד גם אותה:

ר' אייזיק מהאמליע היה עליו מנגדים ובעלי מחלוקת [לכולם יש מתנגדים, מי שאין לו מתנגדים צריך לבדוק מה הבעיה שלו...]. שהעיוז כנגדו ודברו עליו נוראות, פעם אחת שמע שאמרו עליו שבאמרו, "אחד" חושב אודות אשה [הוא האריך הרבה ב"אחד" והמתנגדים חשבו מה הוא כבר יכול כל כך להאריך... (אבל מה הקשר?) "ודבק באשתו והיו לבשר אחד". בסוף קריאת שמע

כ"ג אייר ע"ז - כפ"ח

פדיון הבן מ"מ שי' ריבר

פדיון הבן – גאולה ואור | פדיון הבן בפרשת בהר-בחקתי | יג לשונות של אור | תפארת שביסוד – התקשרות לצדיק הרחמן | רחמים – גילוי העצם

פדיון הבן – גאולה ואור

מזל^א טוב לכולם. כמו שזכינו לקיים מצות פדיון הבן שהקב"ה יפדה אותנו, יגאל אותנו גאולה אמיתית ושלמה על ידי משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

יש רמז מפורסם ש"פדיון הבן" – כנוסח הברכה, "אשר קדשנו במצותיו וצונו על פדיון הבן" – שוה אור, אין סוף. ראשי התיבות של פדיון הבן הם פה, "פתח פיך ויאירו דבריך", סימן שפדיון הבן הוא סגולה שהילד, מנחם-מענדל, יגדל להיות חסיד ירא שמים ולמדת ויאיר את העולם באור תורה, שיהיה פה מפיך מרגליות של פנימיות התורה, וככה מקרבים את הגאולה.

פדיון הבן בפרשת בהר-בחקתי

לגימטריא הזו, ש"פדיון הבן" שוה אור, יש משהו יותר מכוון בשייכות ל"לחיות עם הזמן", פרשת בהר. הרי בכל התורה כתוב "וידבר הוי' אל משה לאמר" ורק כאן כתוב "וידבר הוי' אל משה בהר סיני לאמר", לכן הפרשה נקראת "בהר". המלה בהר – שעל פי פשט מדברת על הר, אבל לפי חסידות היא נדרשת כלשון בהירות, "בהיר הוא בשחקים" – היא בגימטריא אור. כלומר, פדיון הבן שוה בהר, שם הפרשה. כעת אנו בערב שבת קדש פרשת בהר-בחקתי ויש פה רמז מאד פשוט ומכוון ש"פדיון הבן" שוה בהר.

היות שאלה פרשות מחוברות, בהר-בחקתי, צריך למצוא איזה רמז ל"בחקתי" בפדיון הבן. הרמז הוא ש-בחקתי עולה י"פ בן, "פדיון הבן". "בהר" שוה "פדיון הבן" ו"בחקתי" עולה י"פ בן, שלמות של בן, מנין של בנים – "בנים אתם להוי' אלהיכם". כל עם ישראל בנים – אנחנו פה יותר ממנין בנים, שזה בחקתי, עשר פעמים בן. בכל אופן, עיקר הרמז הוא ה"בהר" בגימטריא פדיון הבן.

יג לשונות של אור

ידוע בחסידות שלמושג אור – שהוא בעצם הדבר הראשון שהקב"ה בורא בעולם, "יהי אור" – יש יג שמות נרדפים בלשון הקדש^ב. שלשה עשר שמות, שלש עשרה מלים, שמשמעותם אור. כל אחד הוא גוון, תופעה מיוחדת, תכונה מיוחדת, של אור. המלים האלה מכוונות כנגד יג מדות הרחמים. היות ש-יג מדות הרחמים של הקב"ה הם סוד הדיקנא, זו ההמשכה מהאין סוף לתוך הכלים של עשר הספירות דאצילות והלאה.

רק כדי שנכיר מהם יג לשונות אור: הראשון הוא אור בעצמו והשני הוא בהר – "בהר". רק נאמר את השרשים: האור הראשון הוא המלה אור עצמה, "יהי אור". הלשון השני של אור הוא בהר, בהירות. השלישי – זהר, "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע", שייך לספר הזהר של רשב"י שבתחלת השבוע חגגנו את ההילולא רבא שלו, "כזהר הרקיע". יש אור,

^ב ראה נספח לשיחת חנוכה בספר "לחיות עם הזמן" ח"א.

^א נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

בהר, זהר ואח"כ יש נהר – ינהרו, כמו שתרגום אור בכל מקום הוא נהירו. נהירו הוא בארמית, אבל גם בעברית יש נהר, נהרה, וכך "ינהרו כל הגוים" – קשור לנהר כמוכן, לנהר שיוצא מעדן להשקות את הגן, אבל הוא לשון אור, גם בלשון הקדש. אחר כך יש נגה, "אור נגה". אחר כך יש צהר – "צהר תעשה לתבה", צהרים. אחר כך יש זיו, אנחנו כעת בחדש זיו, חדש אייר, לשון אור. אחר כך יש את המושג חשמל של יחזקאל, "כעין החשמל", שהוא סוג של אור – ככה מסבירים את הפשט. אחר כך יש יקר, "אור יקרות". אחר כך בהק, להבהיק, "בהק הוא... טהור הוא" (קרוב לבהר אבל פחות לבן). זרח, "והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך". אחר כך יש הלל, "יהל אור", "בהלו נרו עלי ראשי", ובסוף יש טהר, "כעצם השמים לטהר". כך אמרנו את כל יג לשונות האור.

נשים לב שבתוך יג לשונות האור יש חמשה שנגמרים "הר" – חמשה הרים – בהר, זהר, נהר, צהר, טהר. זו קבוצה של הבתוך ה-יג (חלוקת יג ל-ה ו-ח היא חלוקת זהב כנודע), חמשת ההרים של האור – כנראה יש משהו מיוחד בהר, כמו "משה קבל תורה מסיני", מהר סיני, שמאיר אור (ובזה מתורצת הקושיא למה נתנה התורה על הר דווקא, הרי התורה היא "תורה אור"). בכל אופן, זה רק היה לומר שיש יג לשונות של אור, והשני ביניהם הוא "בהר" ששונה אור – פרשת בהר, פרשת השבוע – ושזה פדיון הבן.

ב-יג מדות הרחמים, לפי הזהר והאריז"ל, הראשונה היא "אל" והשניה "רחום", "אל רחום וחנון". כלומר, אור הוא כנגד "אל" ("אל הוי' ויאר לנו") ו-בהר, "בהר סיני", כנגד "רחום". אם כן, יש לנו עוד משהו לכוון. אם פדיון הבן הוא אור הוא שייך ל"אל", אבל אם הוא בהר – שייך להיות – הוא כנגד "רחום", עיקר מדת הרחמים (על שמה נקראו כל יג המדות מדות הרחמים).

תפארת שביסוד – התקשרות לצדיק הרחמן

בקיצור: נקשר גם למשמעות של היום בספירת העומר, לחיות עם הזמן, הכל בהשגחה פרטית. היום אנחנו בתפארת שביסוד. מה זה אומר? חלק מלחיות עם הזמן בימי הספירה הוא לכוון את העבודה הפנימית של כל יום בספירה, "דבר יום ביומו". הכל מתחיל מהתבוננות, ומההתבוננות של המח באה העבודה שבלב של היום המיוחד הזה בספירת העומר. היום תפארת שביסוד, מה זה אומר? יש הרבה פירושים להסביר את התכללות המדות.

לעניננו נאמר שהיסוד הוא ה"צדיק יסוד עולם" ובעבודה היינו התקשרות לצדיק, התקשרות לרבי – זו ספירת היסוד בכלל. תפארת היא מדת הרחמים, כידוע שפנימיות ספירת התפארת היא מדת הרחמים. כלומר, היום אלה הרחמים של הצדיק ומבחינתנו זו ההתקשרות לצדיק דרך מדת הרחמים שלו – להכיר ולהתקשר חזק לצדיק דרך מה שהצדיק הוא רחום, כמו שהקב"ה "רחום". יש מצוה ללכת בדרכיו של הקב"ה, "והלכת בדרכיו", מצוה להתדמות אליו, וחז"ל מפרשים "מה הוא רחום אף אתה רחום" – אומרים גם חנוך וגם ארץ אפים, אבל המדה העיקרית בה מתדמים לה' היא רחום. מי מקיים זאת יותר מכולנו? הרבי.

זהו יום מיוחד להכיר ב"רחום" של הצדיק, התפארת של היסוד, מדת הרחמים של הצדיק, וככה להתקשר ל"צדיק יסוד עולם". היות ש"רחום" היינו כנגד בהר, כנראה שבתוך רחמי הצדיק יש בהירות מיוחדת, "בהיר הוא בשחקים", וככה נמשכים אליו. כתוב בחסידות שלאור כולם נמשכים בדרך ממילא.

רחמים – גילוי העצם

בזה נסיים, שמנחם מענדל שלנו, שנקרא על שם הרבי – יום הפדיון שלו הוא להכיר במנחם

מתדמה לה' ואנחנו משתדלים, כל אחד ואחד כמה שהוא מסוגל, להתדמות לרבי במדות הטובות. העיקר, מכל המדות, הוא לרחם על כל יהודי. הרבי היה מסור לכל יהודי. רחמים הם להוציא את העצם שלי, לא משהו חיצוני. מדת הרחמים היא לא סתם "דברים היוצאים מן הלב" אלא ממש למסור את העצם, כמו "אנא נפשי כתבית יחבית" במתן תורה, שה' נותן את העצם שלו במתן תורה, כך הרבי נותן את העצם שלו כי מרחם על כל יהודי, מרחם על כולנו. שהקב"ה ירחם עלינו סוף כל סוף, שהרבי ירחם, ויבוא משיח צדקנו תיכף ומיד ממש בזכות מצות פדיון הבן. ישר כח לכהן שלנו, ולכל מי שהשתתף במצות פדיון הבן. שמנחם מענדל הזה ילך בדרכו של מלך המשיח עליו נאמר "כי מרחמם ינהגם". לחיים לחיים.

מענדל שלנו, הרבי, את ה"רחום" שלו, מדת הרחמים של הצדיק, והיינו הכרת הבהר שלו, האור המיוחד שלו. הקב"ה הוא "אב הרחמן" ו"אב הרחמים", כתוב בחסידות שאלו שתי מדרגות – "אב הרחמן" הוא אבא ו"אב הרחמים" כתר, מקור הרחמים הוא בכתר. כל אחד מחויב ומצווה להתדמות לרחמי ה', ומי שהכי מקיים זאת הוא הרבי. היום מתקשרים לרבי דרך הרחמים, שהם המדה הכי עצמית – שם הוי' הוא גם שם הרחמים וגם שם העצם, מכאן לומדים שהמדה העצמית של הקב"ה, מה שממש משקף את העצם, היא הרחמים – התפארת של היסוד. בזכות ההשתתפות בפדיון, שזוכה שיתקיים אצל כולנו ואצל כל עם ישראל: הקב"ה מרחם עלינו, והרבי מרחם, ואנחנו לומדים ממנו. הרבי

ספירת העומר תשע"ז בעקבות שבעת הרועים

שבוע שביעי - דוד המלך

ואילו דוד מפוגג את הפחד, לועג לגלית ושם אותו לצחוק.

האם דוד הוא קל-דעת שאינו יודע פחד מהו? בהחלט לא. אפשר לקרוא בתהלים עד כמה הוא ירא, וכך גם נאמר "וַיָּרָא מְאֹד מִפְּנֵי אֲכִישׁ מֶלֶךְ גֹּת". אלא שיש לדוד את מדת היראה של יצחק אבינו, ובכל פעם שמתעוררת אצלו יראה כלשהי מפני בשר-ודם (וגם מפני האריה והדוב), הוא מזכיר לעצמו שאין לפחד משום דבר בעולם חוץ מהקב"ה, "פחד יצחק". כך הוא מתגבר על היראה הנמוכה ומעלה את היראה לשורש שלה, יראת ה' טהורה בלבד. זו הגבורה שבמלכות המתגברת על כל הדברים המפחידים.

כאשר היה הבעל שם טוב ילד קטן, מת אביו רבי אליעזר, וכך ציוה לו לפני מותו: "אל תפחד משום דבר בעולם, רק מהשם יתברך". לבעש"ט היתה הנפש של דוד המלך, וכך הוא התעצם עם היראה של דוד, גבורה שבמלכות.

תפארת שבמלכות – רועה העם

מבין "שבעת הרועים" יש רועי צאן ממש, דוד הוא המיוחד בהם, "וַיִּבְחַר דָּוִד עֶבְדוֹ וַיִּקְּחֵהוּ מִמִּקְלָאֵת צֹאן... לְרֻעוֹת בְּיַעֲקֹב עֲמוֹ". כמו יעקב אבינו ומשה רבינו, גם דוד נבחן בכך שהנהיג את הצאן בחסד וברחמים והציל אותו מיד אויביו – ולכן הוא ראוי להיות רועה ישראל, "צאן קדשים". מדת הרחמים היא הפנימיות של התפארת, ומרעה הצאן מגלה את הרחמים של דוד, תפארת שבמלכות, יעקב (הרועה) בתוך דוד.

חסד שבמלכות – המלך האהוב

בשבוע השביעי, אחרון חביב, של ספירת העומר אנו צועדים עם דוד המלך המייצג את מדת המלכות, "דוד מלך ישראל חי וקים". חסד שבמלכות היא האהבה של דוד, והנה בכל הדמויות הקודמות כתוב במפורש את מי הם אוהבים, ואילו על דוד המלך משום-מה לא כתוב במפורש שהוא אוהב אף אחד. לעומת זאת, הרבה אוהבים אותו: שאול אוהב אותו תחילה – עד שרוח רעה מטרפת אותו והוא לא יודע אם הוא אוהב או שונא; יהונתן אוהב אותו; מיכל אוהבת אותו; ולבסוף "יָכַל יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹנָדָה אֱהָב אֶת דָּוִד". יתירה מזו, גם חירם מלך צור, מאומות העולם, אוהב את דוד. בקיצור, כולם אוהבים אותו, מלבד שונאים אכולי קנאה על שהוא כל-כך אהוב.

כלומר, דוד אוסף את האהבה מכולם, כמו מגנט, ומחזיר אותה בכפליים, "חֶסְדִּי דָּוִד הַנְּאֻמִּים". כך מוסבר שמדת המלכות (האחרונה במערכת הספירות) מפיקה "אור חוזר" – משקפת את כל האור המגיע אליה ומגבירה אותו עד אין-סוף, כמו שנאמר באהבת דוד ויהונתן "עַד דָּוִד הַגְּדִיל". זו האהבה של דוד – החסד שבמלכות, אברהם בתוך דוד: מלך אהוב שכולם מביטים בו ורואים אהבה.

גבורה שבמלכות – אל פחד

דוד יוצא מאלמוניותו במעשה הגבורה מול גלית הפלשתי, זו גבורת דוד, הגבורה שבמלכות. כולם פשוט מפחדים מהלוחם הענק

נמשלה ללבנה-ירח המגיעה למילואה בימים 14-15 בחודש – וכך דוד הוא הדור ה-14 (=דוד) מאברהם אבינו ושלמה הדור ה-15 (=הוד, וכן שלמה ב'מספר קטן').

מאז, הלכה המלכות ונחסרה עד החורבן, ושוב אנו מצפים לירח שיתחדש, כמו שאומרים בקידוש לבנה ומכריזים "דוד מלך ישראל חי וקים".

ה' אומר לשלמה שמלכותו תתקיים בתנאי שילך בדרכי אביו "כְּתָם לֵבָב וּבִישָׁר" – נהג במדת התמימות, היא הפנימיות של ההוד, כמו אהרן הכהן בעל מדת ההוד שלא שינה מאומה ממה שציוה משה. אל תתחכם ותמצא תירוצים להרבות כסף וזהב, נשים וסוסים... המלך שינהג בתמימות יגלה בעצמו את ההוד שבמלכות, ואז תתקיים בפועל הבטחת הנצחיות (אותה פגשנו בנצח שבמלכות).

יסוד שבמלכות – תיקון הברית

דוד המלך מלמד אותנו איך לעשות תשובה. דוד נפל, פגם במשהו במעשה בת שבע, אבל החידוש הגדול שהוא קם לאחר הנפילה, מודה בחטאו ועושה תשובה אמיתית ועמוקה, תשובה מאהבה שהופכת זדונות לזכויות. במהלך התשובה שלו, דוד מגיע לדרגה גבוהה של תיקון הברית – מדת היסוד – יסוד שבמלכות, יוסף (שומר הברית) בתוך דוד. כך ניתן לראות שבסוף ימיו דוד נמצא עם אבישג השונמית אך לא יודע אותה כיון שאסור לו לשאת אשה נוספת ("ולא ירבה לו נשים"), שליטה מוחלטת ביצר התאווה.

"לא חטא דוד אלא כדי ללמד תשובה ליחיד" – זהו המסר הכי חשוב לכל אחד מאתנו: אם נפלת, אתה יכול לקום. קום ועשה תשובה!

כך נאמר גם בתאור הגאולה "לְאָמַר לְאֲסוּרִים צֵאוּ לְאֲשֶׁר בְּחֻשְׁךָ הִגָּלוּ עַל דְּרָכִים יָרְעוּ [כמו צאן]... לֹא יָרְעוּ וְלֹא יִצְמְאוּ וְלֹא יִפְּסוּ שָׂרְב וְשָׁמֶשׁ כִּי מִרְחֲמָם יִנְהָגוּ" – זו ההנהגה של משיח בן דוד, "כִּי מִרְחֲמָם יִנְהָגוּ" בגימטריא משיח ינהגם.

כל אחד מאתנו הוא רועה את הצאן שלו, מעגל ההשפעה שלו. נלמד מדוד לרעות ברחמים!

נצח שבמלכות – בית נאמן

היו עוד מלכים בישראל, לפני ואחרי דוד, אבל מלכות בית דוד היא נצחית, "כי בשם קדשך נשבעת לו שלא יכבה נרו לעולם ועד". דוד זוכה לכך כיון שאינו דואג לכבוד עצמו אלא מוסר את נפשו על כבוד ה', כמו שאומרת לו אביגיל ברוח נבואה: "כִּי עָשָׂה יַעֲשֶׂה ה' לְאֲדֹנָי בֵּית נְאֻמָּן [מלכות נצחית] כִּי מִלְחָמוֹת ה' אֲדֹנָי נִלְחָם". במדת הנצח של דוד – נצח שבמלכות – הוא נלחם באויבים ומנצח, מתוך בטחון בה' הנותן לו כח לעשות חיל, ואז הוא זוכה להבטחה נאמנה של נצחיות, כמו שמשה רבינו חוזר ומתפשט בכל דור ודור, משה שבדוד.

"נִצַּח וְשָׁאֵל לֹא יִשְׁקָר" – כך אומר שמואל לשאלו כשהוא מעביר ממנו את המלכות: נצח ישראל יעניק לדוד את המלכות הנצחית, עד ביאת משיח בן דוד "במהרה יבוא ויגל לבנו". כל יוזמה של התעקשות חיובית להביא את המשיח (כמו הביטוי של הרבי מליובאוויטש) היא גילוי הנצח שבמלכות.

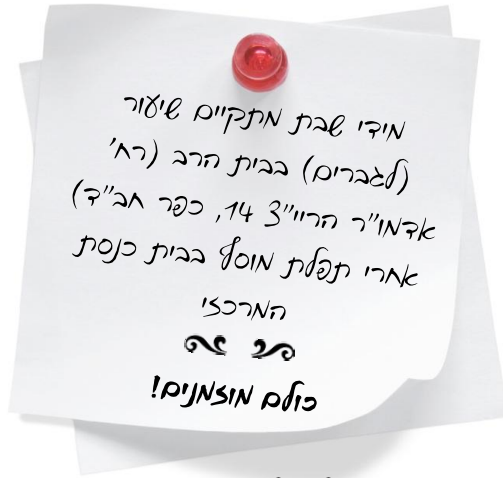
הוד שבמלכות – ירח מלא

הצירוף הוד שבמלכות מפורש בתנ"ך: ה' נתן על שלמה המלך "הוד מלכות" ! אמנם שלמה אינו משבעת הרועים אך הוא ממשיך את דוד אביו ומביא את מלכות ישראל לשיאה. המלכות

מלכות שבמלכות – שפל בעיני

ביום האחרון של הספירה, אנו מגיעים למדה העצמית ביותר של דוד, מלכות שבמלכות. כך אומר דוד על עצמו "הָיִיתִי שֶׁפֶל בְּעֵינָי", "וְאֵנִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ". מי שחי בתחושה קיומית כזו של שפלות, ככלי ריקן, פונה כל הזמן אל ה' בתפלה "וְאֵנִי תִפְלָה". רק משום כך, ראוי דוד להיות מלך ישראל, כי התנשאותו על העם אינה מבטאת טיפת גאווה

אלא רק את מלכות ה'. המלכות היא כמו ים שיש בו תנודות שוות של שפל וגאות, כמו בגמטריא: שפל = גאות. באותה מדה שהמלך משפיל את עצמו בפני ה' כך הוא יכול להתנשא על העם. לקראת חג השבועות, יום פטירת דוד המלך, נלמד ממנו את העיקר הגדול "מאד מאד הוי שפל רוח". איך עושים את זה? אפשר פשוט לומר תהלים, בכוונה ובלב שלם, ולהצטרף לדוד המלך בתחושה שאנו-כולנו תפלה, "ואני תפלה".

רוצה לקבל "ואביטה"?

רשימת נקודות ההפצה

050761899	ירושלים - גבעת שאול	0546610722	כפר חב"ד
0506166086	קרית מלאכי	0507951105	ראשון לציון
0584829829	גבעת רונן	0523003085	יצהר
0547827702	גוש שילה	0508884177	גוש עציון
0528989683	קרית ארבע - חברון	0584006135	ירושלים - קטמונים
0507707161	צפת	0527580073	בני ברק

רוצה להקים נקודה במקום מגוריך? בלם 0523003085

ניתן להקדיש את 'ואביטה' לזכות יקיריכם ולזכות בהפצת שיצורי
הרב המאלי אלתקיס השביל!
elimiz770@gmail.com